יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הייַנט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 103 | Łódź, Czwartek 4 maja 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, ח' אייר תרצ"ג | № 103

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 71-224

היטלער אנערקענט די טראקטאטען

פוילישער אמבאסאדאר קאנפערירט מיט היטלער'ן וועגען די פויליש-דייטשע בעציהונגען

בערלין, 3. (ספ. טעל.) וואלף ביוראָ האָט הייַנט פאַרעפענטליכט פאָלגענדען קאָמוניקאַט:

דער פוילישער אַמבאַסאַדאָר אין בערלין וויסאָצקי האָט דעם 2-טען מאַי בעזוכט דעם קאַנצלער היטלער, אין דעם געשפּרעך האָט זיך אויך בעטייליגט דער אויסערן-מיניסטער נויראַט און עס זענען בעריהרט געוואָרען אַקטועלע פּאָליטישע פראַגען וועגען די פויליש-דייטשע בעציהונגען.

קאַנצלער היטלער האָט אונטערגעשטראָכען די דעצידירענדע כוונות פון דער דייטשער רעגירונג צו פיהרען איהר טעטיגקייט אין ענגע ראַהמען פון די עקזיסטירענדע טראַקטאַטען.

ווייטער האָט קאַנצלער היטלער אויסגעדריקט זיין וואונש, אַז ביידע לענדער זאָלען זייערע געמיינזאַמע אינטערעסען בעטראַכטען און טראַקטירען אָהן לייַדענשאַפטען.

נאר 2 יודישע פראפעסארען וועלכע מ'קען נישט בעזייטיגען

בערלין, 3. (יט"א טעלעגראַפיש). די בערלינער סטודענטען האָבען הייַנט פאַרעפענטליכט אַן אויפרוף, אין וועלכען ס'ווערט געזאָגט, אַז ניים הייַנטיגען סעמעסטער זענען נאָך דאָ 2 יודישע פּראָפעסאָרען, וועלכע מ'קען נאָך נישט בעזייטיגען. די דייטשע סטודענטען דאַרפען אָבער נישט קומען צו די פאָרטראַגען פון די יודישע פּראָפעסאָרען.

היטלערס פארשטעהער אין ענגלאנד

אפגעפאהרען צו היטלער'ן קאנפערירען וועגען יוד. פאליטיק

לאָנדאָן, 3. (יט"א טעלעגראַפיש). דער מיטגליד פון ענגלישען פאַרלאַמענט דוראַן וועלכער שטעלט זיך אַליין פאָר אַלס היטלערס פאַרשטעהער אין ענגלאַנד איז אָפּגעפאָהרען קיין דייטשלאַנד כדי צו קאָנפערירען מיט היטלער'ן וועגען דער יודישער פּאָליטיק.

בעקאנטער יודישער אריענטאליסט בעקומען „אורלויב"

בערלין, 3 (יט"א טעלעגראפיש)

דער בעקאַנטער יודישער אָריענטאַליסט פּראָפ. מיטוואָך, וועלכער האָט יאָהרען-לאַנג אויסגעפיהרט די עהרען-פונקציע אין מזרח-דעפּאַרטאַמענט, האָט פון אויסערן-מיניסטער בעקומען „אורלויב".

ארעסטירט א יודישער באנקיר

פאַר אַ מכלומרשטער באַנק-אַפערע

אינסבּרוק, 9 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין אַ בערלינער האָטעל איז אַרעסטירט געוואָרען דער יודישער באַנקיר ארנא מארעט פאר א מכלומרשטע באַנק-אַפערע בעגען די, וואַלוטען פאַרשוייַנדען.

אימפארט פון כשר פלייש פערבאטען

בערלין, 3 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער שטאַט-סעקרעטאַר האָט פאָרגעשלאָגען דעם האַנדעלס-מיניסטער צו פערבאָטען דעם אימפּאָרט פון כשר פלייש פון אויסלאַנד.

אנגענומען דעם רעגירונגס-פראיעקט וועגען אינפלאציע אין ענגלאנד

לאָנדאָן, 3 (ספ. טעל.)

דער פּאַרלאַמענט האָט הייַנט אָנגענומען דעם רעגירונגס-פּראָיעקט וועגען אינפלאַציע.

געהיימער אפמאך צווישען דייטשלאנד און ליטע

אין פאל פון א מלחמה צווישען פוילען און דייטשלאנד וועט ליטע אנגרייפען ווילנא

אינסבּרוק, 3. (יט"א טעלעגראַפיש). ווי יט"א טערוויסט זיך, איז צווישען דייטשלאַנד און ליטע געשלאָסען געוואָרען אַ געהיימער אָפּמאַך אַז אין פאַל פון אַ מלחמה צווישען דייטשלאַנד מיט פוילען, וועט ליטע אָנגרייפען ווילנע, דייטשלאַנד זאָגט זיך דערפאַר אָפּ פון די פּרעטענזיעס אויף מעמעל.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז צו פערשטיין דאָס, וואָס די ליטווישע רעגירונג האָט לעצטענס אָפּגעשאַפט דעם פערבאָט פון דער נאַצ. סאָציאַליסטישער טעטיגקייט אין ליטע.

לוסי און מישא

גערמאַן

אט די דאזיגע קינסטלער רופען ארויס בעוואונדערונג מיט זייער שפּיל אין „סקאַלאַ"-טעאטער.

אלע טעאטער-בעזוכער גרייטען זיך צו קומען

מארגען, פרייטאג און שבת – אין סקאלא-טעאטער

מאקדאנאלד צוריקגעקומען קיין לאנדאן

ער איז צופרידען פון זיין בעזוך ביי רוזוועלט'ן

לאָנדאָן, 3. (ספ. טעל.) מאַקדאָנאַלד איז הייַנט צוריקגעקומען קיין לאָנדאָן. אויף דער פראַגע וועגען זיינע איינדריקען פון זיין רייזע, האָט ער אויסגעדריקט זיין פולשטענדיגע צופרידענקייט פון געשפּרעך מיט רוזוועלט'ן.

מאַקדאָנאַלד האָט ערקלערט, אַז עס איז נישט אמת די קלאַנגען אַז רוזוועלט זאָל קומען קיין לאָנדאָן, וואָס שייך די קאָנפערענץ גופא, האָט זיך מאַקדאָנאַלד אויסגעדריקט זעהר אָפּטימיסטיש.

די אָנשויאונגען פון מאַקדאָנאַלד'ן און רוזוועלט'ן זענען אין פולען הסכם.

—=):ס:(=—

ווייטערדיגער באיקאט אויף יודישע פראפעסארען אין דייטשלאנד

בערלין, 3 (ספ. טעל.)

אויפ'ן גרונד פון דער פאַראָרדנונג פון פּרייסישען בילדונגס-מיניסטער האָבען 25 פּראָפעסאָרען פון בערלינער און קעלנישען אוניווערזיטעט בעקומען צוואַנגס-אורלויבען, עס זענען אָפּגערופען געוואָרען די אונטעריכטען פון 5 דאָצענטען, די אָבער-רעפּרעזענטאַנץ פון די דייטשע סטודענטען האָט פּרויסגעגעבען אַן אויפרוף אויפ'ן בערלינער אוניווערזיטעט, רופענדיג איהרע מיטגלידער צו באָיקאָטירען די אונטעריכטען פון די יודישע פּראָפעסאָרען אויפ'ן זומער-סעמעסטער.

די צוהערער וועלכע וועלען זיך נישט אונטערוואַרפען דער באָיקאָט-אַקציע וועלען אַליין אויסגעשלאָסען ווערען פון די רייהען פון דער דייטשער אַקאַדעמישער יוגענד.

נעכטיגע 3. מאי-פייערונג אין ווארשא

וואַרשאַ, 3. (טעלעפאָניש). דער הייַנטיגער יום-טוב פון 3-טען מאַי איז אויסגעפאַלען זעהר אימפּאָזאַנט. די שטאָט איז געווען שיין דעקאָרירט און מאַסען מענשען זענען געווען פערזאַמעלט אויף די גאַסען.

9 אַ זייגער אין דער פריה איז אין אַלע קירכען פאָרגעקומען גאָטעסדינסטען פאַר די זעלנער, אין דעם קאַשטשאָל פון „היילינגען יאַן" איז 10 אין דער פריה פאָרגעקומען אַ גאָטעסדינסט צו וועלכען עס זענען געקומען דער מלוכה-פּרעזידענט מיט זיין סוויטע אויך די מיטגלידער פון דער רעגירונג, מיטן פּרעמיער פּריסטאָר בראש, די מאַרשאַלקעס פון סיים און סענאַט, דיפּלאָמאַטישער קאָרפּוס, גענעראַליטעט א. אַנד.

אין דערזעלבער צייט איז אויפ'ן פּלאַץ פון מאַרשאַל פּילסודסקי צוגעגרייט געוואָרען די מיליטערישע דעפילאַדע. באַלד נאָכ'ן גאָטעס-דינסט איז פאָרגעקומען אויפ'ן פּלאַץ די מיליטערישע דעפילאַדע וואָס עס האָט אויך בייגעוואוינט די סאָוויעטישע האַנדעלס-דעלעגאַציע וואָס געפינט זיך איצט אין וואַרשאַ.

3-טער מאי-פייערונג פון דער פוילישער קאלאניע אין מאסקווע

מאָסקווע, 3. (ספ. טעל.) הייַנט אויף דער 3-טער מאַי-פייערונג איז אין קאַשטשאָל פון היילינגען פּיאָטר און פּאַוועל געקומען די גאַנצע פּוילישע באַטשאַפט און די פּוילישע קאָלאָניע.

נאָכמיטאָג איז אין דער פּוילישער באַטשאַפט פאָרגעקומען אַן אויפנאַהמע, צו וועלכע עס זענען געקומען דער אויסערן-קאָמיסאַר ליטווינאָוו, קאָמיסאַר פון אויסערן האַנדעל ראָזענהאָלץ, פינאַנץ-פאָלקס-קאָמיסאַר הרינקאָ, פערטרעטער פון אויסערן קאָמיסאַריאַט סטאָמאָניאַקאָוו און סאָקאָלניקאָוו, די רויטע אַרמעע האָט רעפּרעזענטירט יעגאָראָוו, בודיעני און סוכאָרוקאָוו.

געשלעג צווישען סאציאליסטען און פראנצויזישע היטלעריסטען אין ליל

פּאַריז, 3. (ספ. טעל.)

אין ליל איז געקומען צו אַ געשלעג צווישען סאָציאַליסטען און נאַציאָנאַלע יוגענד.

פּאָליציי האָט צוריקגעשטעלט די אָרדנונג. פון ביידע צדדים זענען פיעלע פערוואונדעט.

קורס פון דאלאר און פונט

וואַרשאַ, 3 (טעלעפ.)

אויף די אויסלענדישע בערזעס איז דער קורס פון דאָלאַר און פונט געכטען געוואָרען אַ ביסעל געהעכערט.

די טענדענץ פאַר ביידע וואַלוטעס איז נישט געווען איינהייטליך.

אין וואַרשאַ איז די בערזע געווען געשלאָסען צוליב'ן נעכטיגען יום-טוב. אין פּריוואַט-פערקעהר איז דער קורס פון דאָלאַר און פונט געווען דערזעלבער, וואָס דינסטאָג, דאָך איז געווען צו בעמערקען, אַז מען האַלט זיך אָפּ פון מאַכען טראַנזאַקציעס.

פּאַריז, 3 (ספ. טעל.)

הגם דער דאָלאַר און פונט ווייזען אַרויס אַ טענדענץ פון שטייגען, האָבען זיך אויך הייַנט געהעכערט די קורסען פון די פּאַפּירען.

אין די בערזע-קרייזען הערשט די איבערצייגונג, אַז דער דאָלאַר וועט זיך נישט האַלטען אויפ'ן איצטיגען קורס און דער קורס וועט זיך פערקלענערן פון 10 ביז 15 פּראָצענט.

דער פונט איז הייַנט נאָטירט געוואָרען 85 פראַנק, דער דאָלאַר 21,65 פראַנק.

לופט-צוזאמענשטויס צווישען יאפאן און סאוויעטען

ערנסטע געפאהר פון א מלחמה אויפ'ן ווייטען מזרח

לאנדאן, 3. (ספ. טעל.) די ידיעות וואס קו מען אן פון ווייטען מזרח קלינגען זעהר אומרוהיג און ווייזען אן דערויף אז דער יאפאניש-סאוויעטישער קאנפליקט צוליב דער מזרח-כינעזישער באהן, דראהט אין יעדען מאמענט מיט אן אויסברוך פון אן אפענער מלחמה.

ביי בײדע צדדים בעמערקט מען פיבערהאפטע מלחמה-הכנות און עס איז שוין אפילו געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען די סאוויעטישע און יאפאנישע לופט-פליה עסקאדרעס.

ווי עס מעלדען די לעצטע דעפעשען האבען די יאפאנער אין דער נאהענט פון מאנדזשו, אראפגעשאסען 3 סאוויעטישע אעראפלאנען.

אין כארבין דערווארט מען אין יעדען מאמענט אן אויסברוך פון רעגולערע קאמפען.

מאסקווע בעשטעטיגט די ידיעות וועגען לופטשיף-צוזאמענשטויס

מאסקווע, 2. (ספ. טעל.) אין דער נאהענט פון פאגראניטשנאיא איז געקומען צו ערנסטע געשעהענישען צווישען יאפאן און סאוויעטען, וואס קאן לייכט פערשארפען דעם יאפאניש-סאוויעטישען קאנפליקט צוליב דער מזרח-כינעזישער באהן.

די יאפאנישע לופט-שיפען האבען בעווארפען מיט באמבעס די מזרח-כינעזישע באהן-ליניע אויף דער סאוויעטישער טעריטאריע, לעבען פאגראניטשנאיא.

די סאוויעטישע לופט-שיף עסקאדרע איז באלד צוגעפליגען אויפ'ן ארט פון געשעהעניש און אין משך פון א קורצער צייט פערטריבען די יאפאנישע לופט-שיפען.

יאפאנער פערפעסטיגען פארט-ארטור

מאסקווע, 3. (ספ. טעל.) די יאפאנער האבען זיך ענערגיש גענומען פערפעסטיגען פארט-ארטור. טויזענטער ארבייטער זענען בעשעפטיגט ביים פערשטארקען די פארטיפיקאציעס.

די יאפאנישע שיפען ברענגען קיין פארט-ארטור געוועהר.

לויט אינפארמאציעס פון שאנגהאי, האבען די יאפאנער א פולשטענדיגע קאנטראלע איבער די כינעזישע וואסערען דורך די פארטען פון פארט-ארטור, שאנגהאי און אויף פארמאז.

אויסלענדישע פרעסע וועגען היטלערס רעדע

ווין, 3. (ספ. טעל.) היטלערס רעדע דעם 1 מאי, וועלכע דורך דער היגער פרעסע קאמענטירט נישט גינסטיג.

„נייע פרייע פרעסע" שרייבט, אז דעם קאנצלערס רעדע האט געבראכט אן אנטוישונג. מען האט דערווארט, אז דער קאנצלער וועט פארשטעלען א גענויען 4-יאהר פלאן אויף צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט. היטלער האט אבער גארנישט געגעבען קיין נייעס, ער האט נאר אויסגעאונטערגעשטראכען די בעוועגונג פון אלגעמיינעם ארבייטס-פליכט און געפאדערט איינצופיהרען האנד ארבייט פאר אלע דייטשען. האט אויך פארגעשטעלט א גרויסען פראגראם פון בויען שאסעען און בישט אנגעגעבען די פינאנציעלע קוועלען צו דעם צוועק.

„נייעס ווינער טאגעבלאט" ווייזט אן אז היטלערס רעדע האט ארויסגערופען גרויס אויפרעגונג אין פראנקרייך צוליב דעם, וואס היטלער האט דעמאגאגיש טראקטירט די גרויסע און וויכטיגע פראבלעמען.

די פראנצויזישע פרעסע שרייבט, אז די דייטשע סאציאל-דעמאקראטען געהען איצט נאך בלינד היטלערן פונקט ווי זיי האבען אין יאהר 1914 בלינד אריינמארשירט קיין בעלגיען.

„אגודת הרבנים" אין פוילען שטיצט די באיקאט-אקציע געגען היטלערישען כוליגאניזם

ווענדונג פון „אגודת הרבנים" אין אמעריקא און קאנאדע צו דער „אגודת הרבנים" אין פוילען

ווארשא, 3 (יט"א טעלעפאניש) די „אגודת הרבנים" פון אמעריקא און קאנאדע האבען טעלעגראפיש זיך געווענדעט צו דער „אגודת הרבנים" אין פוילען וועגען איהר שטעלונג צו דער באיקאט-בעוועגונג געגען דעם היטלעריסטישען כוליגאניזם.

די „אגודת הרבנים" האט ארויסגעשיקט א טעלעגראפישען ענטפער, אז מיט איהר גאנצער רעליגיעזער און געזעלשאפטליכע אויטאריטעט שטיצט זי אונטער די אקציע געגען די היטלערישע רוצחים, און אפראבירט דעם ריקזיכטסלאזען באיקאט אויף סחורות פון דייטשלאנד.

בית-עולם-אדמיניסטראציע פערוועהרט צו געבען אינפארמאציעס

וועגען דער צאהל יודען, וואס קומען צו קבורה

מאסען יודישע מתים אויפ'ן בערלינער בית-עולם

אינסברוק, 3 (יט"א טעלעפאניש). די אדמיניסטראציע פון יודישען בית-עלמין אין בערלין האט בעקומען א שטרענגען אנזאג, נישט ארויסצוגעבען קיין שום אינפארמאציעס וועגען יודישע מתים, וואס קומען צו קבורה.

דערמיט איז די רעגירונג אויסען, נישט מעגליך צו מאכען די פעסטשטעלונג פון די צאהל יודישע זעלבסטמארדען און מארדען, וואס פאלען טאג-טעגליך פון היטלער'ס באנדיטען.

ווי מ'דערוויסט זיך, זענען געבטען בא גרובען געווארען אויפ'ן בערלינער יודישען בית-עולם פיל יודען.

היטלעריסטען ווינקען שוין צו דער מאנארכיע

בערלין, 3. (ספ. טעל.) כאראקטעריסטיש פאר דער טאקטיק פון די היטלעריסטען איז זייער שפילען אויף אלע קלאווישען.

בשעתו האט זיך היטלער געהאט אויסגעדריסט בעגאטיוו וועגען די אויסזיכטען צו רעסטאווירען די מאנארכיע. איצט האט אבער דער היטלעריסטישער פארזיצער פון זייער פראקציע אין פרייסישען סיים, קובע, זעהר פאזיטיוו זיך ארויסגעזאגט פאר דער מאנארכיע.

אויפ'ן קאנגרעס פון די נאציאנאל-סאציאליסטען האט קובע ערקלערט אז זיין פארטיי איז אין פרינציפ נישט קיין פיינד פון מאנארכיזם, ווען עס וואלט נישט געווען די נאוועמבער-איבערקערעניש אין יאהר 1918, וואלטען די נאציאנאל-סאציאליסטען געבליבען טריי דעם קייסער. דאס מאנארכיסטישע פראבלעם קאן ווערען אויפסניי אקטועל ערשט נאך דעם, ווי עס וועט ווערען פערענדיגט די נאציאנאלע רעוואלוציע.

ווי עס ווייזט אויס, איז געווען גערעכט דער טשעכישער אויסערן-מיניסטער בענעש, וועלכער האט געהאט פעסטגעשטעלט, אז היטלער ארבייט לטובת די האהענצאלערן.

פערשטארקטער קאמף געגען אנטיסעמיטיזם אין רומעניען

בוקארעשט, (י.ט.א.) אויף דער לעצטער קאבינעט-זיצונג, וואס איז פארגעקומען אונטער'ן פארזיץ פון וויצע-פרעמיער מיראנעסקו, איז אויסגעהערט געווארען א בעריכט פון רעגירונגס-דעלעגאט, וועלכער האט דורכגעפיהרט אן אויספארשונג ארום די לעצטע אנטי-יודישע ארויסטרעטונגען אין טשערנאוויץ. נאכ'ן אויסהערען דעם בעריכט איז איינשטימיג פעסטגעשטעלט געווארען די שולד פון די ארטיגע מאכט ארגאנען אין פערנעהם און פערלויף פון די אומרוהען. דער קאבינעט האט בעשלאסען דורכצופיהרען ראדיקאלע ענדערונגען אין פערסאנאלען צוזאמענשטעל פון די טשערנאוויצער פאליציי-ארגאנען. די ענדערונגען זאלען דורכגעפיהרט ווערען אין דער קורצעסטער צייט.

די מאכט-ארגאנען האבען בעקומען שטרענגע בעפעהלען נישט צו דערלאזען צו קיין עקצעסען.

ספארט

נעכטיגע ליגע מעטשען

די נעכטיגע ליגע מעטשען האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען:

אין ווארשא

22 פולק — ווארשאוויאנקא 1:2 (1:0)

אין לעמבערג,

„לעגיא" — „טשארני" 1:2 (0:1)

אין קראקא איז פארגעקומען דער „דערבי" מעטש צווישען

„ווילסא" - „קראקאוויא" 1:1 (0:0)

קוסאטשינסקי — זיגער אין נאציאנאל-לויף

נעכטען איז אין ווארשא פארגעקומען דער נאציאנאל-לויף. אין קאמף האבען זיך בעטייליגט 660 לייכט-אטלעטען. געזיגט האט אויך דאס יאהר דער בעסטער פוילישער לייכט-אטלעט קוסאטשינסקי.

לאדזשער פוסבאל-מעטשען

„ווידזעוו" — „מכבי" 1:2 (0:0)

„ל.ק.ס." — „טוריסטען" 0:0

„ל.ט.ס.ג." — „וו.ק.ס." 1:3

„ווימא" — „ס.ק.ס." 3:0

די אויבענדערמאנטע מעטשען זענען געווען וועגען דער מייסטערשאפט פון דער לאדזשער „א"-קלאס. אין דער טאבעלע איז אויפ'ן ערשטען ארט „טוריסטען".

ראדיא-פראגראם

דאנע רשטאג, דעם 4 מאי 1933

11,40 טאג-פרעסע. 11,50 קאמוניקאטען. 11.57 צייט-סיגנאל. 12,05 טאג-פראגראם. 12,10 קאנצערט. 1.20 קאמוניקאט. 3,10 עקספארט-קאמוניקאט. 3,15 וויטשאפטס-קאמוניקאט. 3,25 גראמאפאן. 3,35 פארלעזונג. 3,50 גראמאפאן. 4 25 לעקציע פראנצויזיש. 4,40 פארלעזונג. 5,00 גראמאפאן. 5,40 אקטועלע פארלעזונג. 5,55 טאג-פראגראם. 6,00 פארלעזונג פאר לעהרער. 6,10 לייכטע מוזיק. 6.20 ידיעות. 6,45 פאסט. 7,00 פערשידענעס. 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזשער האנדעלס קאמער. 7.30 פעליעטאן. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8,00 גראמאפאן. 8,30 קאנצערט. 10.15 ספארט. 10,25 מוזיק. 10,55 קאמוניקאטען. 11,00 טאנץ-מיוזיק.

• • •

אויסלאנד

8.00 פאריז – ליטערארישער אווענד. 8.30 העלסינגפארס – קאנצערט. 8.45 רוים – סימפ. קאנצערט. 9.00 מיילאנד – אפערע.

TEATR MIEJSKI
pod kierown. art. St. Wysockiej
דעם 5-טען מאי און פאלגענדע טעג!
Zielona Kotwica
(גרינער אנקער)
קאמעדיע אין 3 אקטען, 4 בילדער פון
STANISŁAW BAL
עס נעהמען אנטייל:
J. Chojnacka, W. Niedziałkowska, H. Skrzydłowska, J. Wasintyńska, L. Dytrych, M. Lenk, K. Łabędzki, Wł. Matuszkiewicz, Jan Mrozinski, Z. Rzęcki, K. Szubert, L. Śliwiński, Surzyński, M. Węgrzyn, J. Winawer, St. Winczewski, M Znicz.
רעזשי: H. Szletyński
דעקאראציעס: St. Jarocki
בילעטען שוין צו בעקומען אין בעשטעלונגס-קאסע טראוגוטא 1.

פאר
גאלד, בּיזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פון לונגען- הארץ- און מאגען-קראנקהייטען
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אוו.

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

Dr. med.
Berman
צעגעלניאנא 15. טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע - בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 פריה און 4—8 אווענד, זונטאג פון 9- 1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

זאל פון שטאט-ראט, פאמארסקא 16
שבת, דעם 6-טען מאי, 8.30 אווענד קומט פאר
א פארלעזונג
און ארטיסטישער רעציטאציע-אווענד
פון בעקאנטען שריפטשטעלער און דראמאטורג
ל. מלאך
בילעטען אין בארכאוו-ביבליאטעק און ביים איינגאנג.

אלע דארפען וויסען!
צום זומער סעזאן בעקומט איהר
רעשטען
פון די בעסטע קוואליטעטען ביליצער, טאמאשאווער און אנדערע נייעסט - מאדערנסטע מוסטערען פון הערען- און דאמען-שטאפען
פאר מענער אויף אנציגער, אויף פאלטענס
מיט 30% בילליגער קומט און איבערצייגט אייך!
פאר דאמען אויף פאלטענס, אויף קאסטיומען
נור ביי
געדענקט דעם אדרעס
R. SZCZĘŚLIWY
5 באוואמיעסקא 5, פראנט, 2. שטאק.

אונזער לאנגיעהריגען מיטגליד, פרעזעס פון פישער-סעקציע, ה' שמואל לייבאוויטש, צוליב'ן טויט פון זיין
פרוי נ. ע.
דריקט אויס איהר הארציגען מיטגעפיהל
די פערוואלטונג פון צענטר. קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15
2300

לאדז, 4 מאי 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 4 מאי 1933

דער סאציאלער באָדען פון היטלעריזם

דאָס דעקלאַסירטע קליינבירגערטום, אויף וועלכען היטלער שטיצט זיך

אין יאָהר 1933, אין צענטער פון אייראָפּע, אין איינער פון די מאָדערנסטע מלוכות האָט פּלוצים אויפגעלעבט דער סאַמע פינסטערער מיטעלאַלטער, דער היטלעריסטישער טעראָר, וואָס ווערט אָנגע־ווענדט אין די ראַהמען פון אַן אָרגאַניזירטער מלו־כה, האָט אַ שטאַרקען קלאַפּ געגעבען אַפילו אויף די אָפּגעשטומפּטע נערווען פון דער מענשהייט און האָט ערשטוינט די וועלט, וואָס איז געוואוינט אין די לעצטע יאָהרען זיך צו צוקוקען אָהן גרויל, נישט צו איין בלוטיגען ספּעקטאַקעל. אָבער נישט דאָס דאַרף אַרויסרופען פערוואונדערונג, וואָס אין די ראַהמען פון אַ מאָדערנער מלוכה'שער און גע־זעלשאַפטליכער אָרדנונג קאָן געפונען אָרט די באַר־באַרישע און ווילדע טאַקטיק פון היטלעריזם, נאָר דאָס, וואָס ער האָט בעקומען די מעגליכקייט צו האַנדלען אַ דאַנק דער הסכמה פון מיליאָנען דייטשע בירגער. דער דאָזיגער פאַקט בעווייזט, אַז דער היטלע־ריזם איז נישט קיין צופעליגע אַוואַנטורע, און אַז די יסודות פון דער דאָזיגער בעוועגונג געפינען זיך אין דער פערהעלטעניש פון די געזעלשאַפטליכע כוחות.

אין דער צייט פון אונגעהויערען וואוקס פון קאָלאָסאַלע קאַפּיטאַליסטישע אונטערנעהמונגען און גלייכצייטיגען וואוקס פון נויט און אַרבייטסלאָזיג־קייט פון פּראָלעטאַריאַט, אין פייער פון פערשאַרפ־טען קאַמף, ווען די וועלט פון גרויסען קאַפּיטאַל, פיהרט דעם לעצטען קאַמף מיט דער וועלט פון אַר־בייט, האָט סיי דער ערשטער, סיי דער צווייטער צד איינגעאָרדנעט די עקזיסטענץ פון די מיטעלע שיכטען. די דאָזיגע שיכטען, וועלכע האָבען פערלוירען זייערע ביז־איצטיגע פּאָזיציעס, וועלכע זענען אַראָפּגעשטויר־סען געוואָרען עקאָנאָמיש אין די רייהען פון פּראָ־לעטאַריאַט און זענען פערמאורטיילט אין דער צייט פון איצטיגען קריזיס צו פערגרעסערען די ריזיגע מאַסען פון אַרבייטסלאָזע, אַסימילירען זיי זיך אָבער נישט מיט'ן פּראָלעטאַריאַט און שטעקען ווייטער אין דער אינדיווידואַליסטישער פּסיכאָלאָגיע פון זייער פריהערדיגען שטאַנד, דעם מיטעלען און קליי־נעם בירגערטום.

זייענדיג מאַלטרעטירט דורך דער ענטוויקלונג פון גרויסען קאַפּיטאַל, וואָס איז אָרגאַניזירט אין קאָנצערנען, טרעסטען, קאַרטעלען און וועלכער האָט רעלט מיט דער גאַנצער ריקזיכטסלאָזיגקייט פון פער־בלענדונג און קורצזיכטיגען עגאָיזם, זייענדיג אָפּ־געשטויסען דורך דער קאָמוניסטישער בעוועגונג נישט געפינענדיג קיין רעאַלע מעגליכקייטען צו ערפילען זייערע פּאָסטולאַטען אויך אין די רייהען פון די סאָציאַל־דעמאָקראַטען, אין דער גרעסטער פערצווייפלונג, געשלאָגען און פערשטויסען פון איין זייט און פון דער אַנדערער, — האָבען אָט די דעקלאַסירטע עלעמענטען געשאַפען דעם באָדען, אויף וועלכען עס איז אויסגעוואַקסען דער מאָדערנער פאַשיזם, דאָס איז דער דריטער געזעלשאַפטליכער כוח נעבען דעם גרויסען קאַפּיטאַל און דעם פּראָלע־טאַריאַט.

די געבראַכטע סאָציאַלע פאָראויסזעצונגען זע־נען וויכטיג סיי צו פערשטיין דעם מוסאָליניזם, סיי דעם היטלעריזם. אויב ביי דער ענטשטייהונג פון איטאַליענישען פאַשיזם, נישט קוקענדיג אויף אַלע זיינע געוואַלדטאַטען איז דאָך נישט פאַרגעקו־מען אַזאַ מין מאַסען־טעראָר, אַזאַ ברוטאַלע כאַמ־סטווע און בעסטיאַלישקייט, קאָן מען דאָס ערקלע־רען בלויז דערמיט, וואָס דער מוסאָליניזם איז גע־בוירען געוואָרען און געקומען צו דער מאַכט אין בעדייטענד לייכטערע בעדינגונגען. באַזונדערס שפּילט דאָ אַ גרויסע ראָלע די פערזענליכקייט פון פיהרער מוסאָליני, וועלכער בעזיצט אַ בעדייטענדע פּאָלי־טישע ערפאַהרונג אַלס געוועזענער זשורנאַליסט און טוער פון דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי. אַ מענש, מיט אַ נישט דורכשניטליכען גייסט, איז געווען אימ־שטאַנד אויסצואיבען אַ גאַנץ אַנדערען איינפלוס אויפ'ן המון, וועלכען ער האָט בעוויזען צו בעצ־הערשען כמעט פון'ם ערשטען מאָמענט אָן, אידער היטלער, אַ פערזאָן אָהן קיין שום פּאָליטישער פער־גאַנגענהייט, אַ גראָבער זעלנער און דעמאַגאָג מיט אַ גאַנץ דורכשניטליכער און אויבערפלעכליכען גייס־טיגען ביוּוּאָ.

ווייטער, ביים פאָרשען דעם געמיינזאַמען יסוד פון איטאַליענישען און דייטשען פאַשיזם דאַרף מען בעהמען אין בעטראַכט, אַז דאָס יאָהר, ווען עס האָט געזיגט דער איטאַליענישער פאַשיזם, איז אויסגעפאַלען אין דער צייט פון אַ גינסטיגער נאָכ־מלחמה'דיגער קאָניונקטור. דאָס יאָהר פון היטלער'ס זיג פאַלט אויס אין דער צייט פון דער טיפסטער דעפּרעסיע אויף דער וועלט, פון דער גרעסטער אַרבייטסלאָזיגקייט און נויט פון די מאַסען. דער פאַ־שיזם פון מוסאָליניען איז ענטשטאַנען אין אַ לאַנד פון די זיגער. היטלער'ס פאַשיזם אין אַ לאַנד פון בעזיגטע, אין אַ לאַנד, וואָס האָט אין משך פון אַ רייה יאָהרען זיך געבויגען אונטער דער אונ־געהויערער מאַטעריעלער און מאָראַלישער לאַסט, וואָס איז אַרויפגעלייגט געווען דורכ'ן ווערסאַלער טראַקטאַט, און וואָס האָט געהאַלטען אין מצב פון העכסטער שפּאַנונג די ליידענשאַפטען פון די בע־זיגטע און די שטרעבונגען צו רעוואַנש.

דאָס דייטשע בירגערטום און די מאַסען אַר־בייטסלאָזע, וועלכע האָבען געפונען בעשעפטיגונג און די רייהען פון היטלעריסטישע קאַמפס־אַפּטיי־לונגען זענען געכאַפּט געוואָרען אויף דער ווענדקע פון היטלער'ס ראַדיקאַלע צוזאָגען. היטלער האָט בעוויזען איינצייטיג צו געווינען די פינאַנציעלע אונטערשטיצונג פון גרויסען קאַפּיטאַל, וועלכער האָט זיך דערשראָקען פאַר דעם וואַקסענדיגען איינ־פלוס פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און וועלכער האָט געקוקט אויף די ראַדיקאַלע לאָזונגען פון היטלערן, ווי אויף אַ רעקלאַמע־טריק, וואָס דאַרף פערפעסטיגען זיין איינפלוס צווישען די מאַסען.

די ליידענשאַפטען פון די מאַסען אין דייטש־לאַנד זענען אויפגעבראַוזט אין אַ בעדייטענד העכע־רער מאָס, ווי דאָס איז געווען בשעתו אין איטאַל־יען און די לאַגע פון היטלערן איז בעדייטענד שווע־רער, אלידער די לאַגע פון מוסאָליני אין ערשטען פעריאָד פון זיין קומען צו דער מאַכט. די מאַסען וועלען פאָדערען פון היטלערן ער זאָל ערפילען זיינע צוזאָגען, פון די איינפלוסען פון זיינע אָפּ־יעקונעס מצד דער גרויסער פינאַנסיערע און אינ־דוסטרי האָט זיך היטלער בעפרייט אויף אַ ברוטאַ־לען און ענטשיידענעם אופן. די מאַסען האָט ער דערווייל געגעבען דאָס אַלטע און אויסגעפרוּבטע מיטעל אויסצולאָזען זייער צאָרן — די פערפאָלגונגען געגען יודען. אָבער דאָס מיטעל וועט אויף לאַנג נישט דויערען. היטלער וועט האָבען פאַר זיך צוויי עווענטואַליטעטען, אָדער פרובען זיך אַנטקעגענ־שטעלען די מאַסען, וועלכע ער האָט פערטומעלט מיט פאַנטאַסטישע צוזאָגען און דאַן וועט ער ריזי־קירען צו פערלירען די מאַכט און צו דערפיהרען דאָס לאַנד צו אַנאַרכיע און בירגער־קריג, אָדער אָפּווענדען די אויפמערקזאַמקייט פון די מאַ־סען אויף דרויסען און דערמיט וועט דייטשלאַנד אָנהויבען אַ נייע ערא אין דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק, אַן ערא פון אַוואַנטורעס, וואָס יעדט אונ־פערמיידליך אין דער נאָהענטער צוקונפט מוזען ברענגען צו מלחמה און אַנאַרכיע אין גאַנץ אייראָפּע.

פערשטיין און געהעריג אָפּשאַצען די דאָזיגע עווענטואַליטעט איז אונגעהויער וויכטיג פאַר דער גאַנצער ציוויליזירטער וועלט.

די אָרגאַניזירונג פון שוואַרצע אינטערנאַציאָנאַל

די שוואַרצע מאה'עס פון אַלע לענדער פעראייניגען זיך אונטער'ן פּראָטעקטאָראַט פון האַקענקרייץ

די אַנטי־יודישע עקסצעסען אין רומעניען, דער עיקר אין בוקאָווינע, בעווייזען קלאָר, אַז די קלאַנגען וועגען דעם אַריבערטראָגען די היטלע־ריסטישע אַקטיווע טעטיגקייט פון דייטשלאַנד אויך אין אַנדערע לענדער זענען פולשטענדיג אין הסכם מיט דער ווירקליכקייט. די ידיעות פון בוקאַרעשט לאָזען נישט איבער קיין שום צווייפעל, אַז אין דער אָרגאַניזאַציע פון די פּאָגראָמען האָבען גענו־מען אַנ'אַקטיווען אַנטייל די דייטשע ראַסיסטישע אָרגאַניזאַציעס פון רומעניען. ווי ס'האָבען מיט־געטיילט די בלעטער, איז אויף דעם צוזאַמענפאָהר פון דער רומענישער אַנטיסעמיטישער אָרגאַניזאַציע „אייזערנע גוואַרדיע" אין ראַדאוצי אַנוועזענד גע־ווען אַ דעלעגאַט פון דער דייטשער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער פּאַרטיי. דער צוזאַמענפאָהר האָט בעשלאָסען צו שיקען אַ בעגריסונג דעם נייעם רעזשים אין דייטשלאַנד און אָרגאַניזירען אין בו־קאָווינע אַ צעהן־טאָגיגען באָיקאָט פון די יודען.

לויט די ווייטערדיגע ידיעות האָט די רומע־נישע רעגירונג בעקומען מיטטיילונגען וועגען נייע אַנטי־יודישע אַרויסטרעטונגען, וואָס ווערען אָרגאַ־ניזירט אין רומעניען דורך די אַנטיסעמיטישע אָר־גאַניזאַציעס מיט דער אונטערשטיצונג פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען.

די געשעהענישען אין רומעניען זענען נישט דער איינציגער עפּיזאָד, וואָס בעווייזט, אַז די אַרבייט פון היטלער'ן אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען באָדען איז געוואָרען זעהר אַקטיוו. אין אונגאַרן איז שיער נישט בעקומען צו אַ פּאָגראָם, וועלכער איז צוגעגרייט געוואָרען דורך די דאָרטיגע האַקענ־קרייצלער ביי דער מיטהילף פון זייערע דייטשע אַפּוטרופּסים. פון אַמעריקע טיילט מען מיט, אַז די אַקציע פון די דאָרטיגע דייטשע פאַשיסטען האָט זיך בעדייטענד פערשטאַרקט. עס זענען פאַראַן ידיעות פון ענגלאַנד און פון דער שווייץ, אַז אויך אין אָט די לענדער פיהרען די היטלעראָוועצעס אַנ'ענערגישע טעטיגקייט.

מיר זענען אַלזאָ עדות, ווי עס ווערט אָרגאַ־ניזירט אַנ'אַנטיסעמיטישער אינטערנאַציאָנאַל. ביי אונז אין פּוילען זעהען מיר אויך בולט ווי עס פערשטאַרקט זיך די טעטיגקייט פון די אַנטיסעמי־טישע אָרגאַניזאַציעס. אין מזרח גאַליציען זענען פאָרגעקומען עקסצעסען געגען יודען, וועלכע זע־נען בולט אינספּירירט געוואָרען דורך די דייטשע געשעהענישען.

מיר האָבען ערשט די טעג אָנגעוויזען אויף דעם דראָהענדיגען אַרטיקעל פון הויפּט־אָרגאַן פון דער ענדעציע, וועלכע מאַכט די אוקראַינער אַנ'־אָפערטע צו פעראייניגען זיך מיט דעם פּוילישען אַנטיסעמיטיזם, כדי אינאיינעם אַרויסטרעטען געגען די יודען. די צייטונג אַפּעלירט דערביי צו די אינסטינקטען און צום „רוף פון בלוט" ביי די אוקראַינער.

אין בערלין איז געעפענט געוואָרען אַ הויכ־שול, וואו עס ווערען צוגעגרייט אַנטיסעמיטישע אַגיטאַטאָרען און טוער פאַר די אייראָפּעאישע און אַנדערע לענדער. בערלין איז געוואָרען די צענטראַלע, פון וואַנען עס וועלען אַרויסגיין די טעטיגע טוער פון אַנטיסעמיטיזם. דאָ וועלען זיי בעקומען טעאָרעטישע און פּראַקטישע אויסבילדונג אויף די היטלעריסטיש־דייטשע מוסטערן, און דאָ וועלען זיי זיכער בעקומען אויך די נויטיגע פינאַנציעלע מיטלען אויף צו פיהרען זייער טעטיגקייט.

עס איז לייכט צו פערשטיין, אַז דעם אַנטי־סעמיטישען אינטערנאַציאָנאַל וועט ביי דער מאָראַ־לישער און מאַטעריעלער אונטערשטיצונג פון דייטשלאַנד נישט שווער זיין צו בילדען. עס איז דאָך נישטאָ קיין ווינקעל אויף דער וועלט, וואו עס זאָלען נישט זיין קיין אַנטיסעמיטען. מען דאַרף דעריבער זיך אָפּגעבען דעם קלאָהרסטען דין וחשבון וועגען דער געפאַהר, וואָס גייט פון היט־לערלאַנד אין אַלע לענדער פון דער וועלט אין דער ריכטונג פון די יודען.

עס איז כדאי ביי דער געלעגענהייט אָנצו־ווייזען אויף דער אויפלעבונג, וואָס איז צריינגע־טראָטען אין די רייהען פון דער רוסישער מאָנאַר־כיסטישער עמיגראַציע. אָט די עמיגראַציע איז געווען די ערשטע זיך צו שטעלען אין רייה פון די, וואָס האָבען בעגריסט היטלער'ן אַלס רעטער פון זיין פאָטערלאַנד און קינפטיגען רעטער אויך פון רוסלאַנד. עטליכע און צוואַנציג רוסישע אָרגאַניזאַציעס אין דייטשלאַנד האָבען אונטערגע־שריבען אַנ'אַדרעס צו היטלער'ן, זייער פּרעסע אין דייטשלאַנד און אין אַנדערע לענדער האָט אָנגע־נומען אַ בולט שוואַרץ־מאה'דיגע שטעלונג געגען די יודען־פערפאָלגונגען, און ספּעציעל אָט די רוסי־שע שוואַרצע מאה לאָזט די יודען זעהר פיל טרויעריגעס זיך דערמאָנען.

אונזער געשריי צו דער וועלט

לאָזט אונז איינגרונטעווען זיך אין ערד = אַרבייט

אויף דעם אומגליק פון די יודען אין דייטש־לאַנד האָט אויף זיין טיפען און אָריגינעלען אופן רעאַגירט מיט אַנ'אַרטיקעל ד"ר חיים זשיטלאָווסקי. ער חזר'ט איבער זיין אַלטען געדאַנק, אַז „פער־ריכטען דעם דאָך דאַרף מען נישט בלויז, ווען דאָס הויז ברענט", אַז די יודישע געזעלשאַפט דאַרף איהר גאַנצע ענערגיע אנווענדען אין דער ריכטונג, אַז דאָס יודישע פאָלק זאָל זיך שטעלען מיט ביידע פיס אויף דער ערד, „זיך איינגרונטעווען אין דער מוטער־ערד", אַז קיין שום שטורעם זאָל עס פון דאַנען נישט קאָנען אַרויסרייסען. ער פרעגט:

„פאַרוואָס האָבען מיר דאָס נישט געטוּן ביז אַהער? פאַרוואָס טוען מיר דאָס נישט איצטער און ווילען גאָרנישט טראַכטען וועגען דעם? אויף דערויף איז פאַראַן, נאָך מיין מיינונג, נאָך אַ תירוץ מספיק: ווייל מיר האָבען די גאַנצע צייט געלעבט — און לעבען נאָך עד היום — מיט אילו־זיעס. מיט דער אילוזיע פון אַנ'איבערנאַטירלי־כער, געטליכער גאולה. דערנאָך, ווען ספקות האָבען גענומען פונאַנדערייסען יענע אילוזיע, איז אויפ־געקומען די צווייטע: די אילוזיע פון דעם אַלגעמיין מענשליכען פּראָגרעס, פון דער אַלמענשליכער גע־רעכטיגקייט, וואָס וועט אויסגעגאָסען ווערען גלייך אויף אונז, ווי אויף איינצעלנע מענשען־קינדער, — די אילוזיע פון דער יודישער „גלייכבערעכטי־גונג" און...־ „דזשאַסטיס טו דהי דזשוס" (גערעכ־טיגקייט פאַר די יודען). און ווען אויך אָט די אילוזיע האָט זיך געגומען וואַקלען, איז אַרויסגע־שפּרונגען די דריטע אילוזיע: ארץ־ישראל, וואוהין מיר וועלען, ווי הייל האָט געגלויבט, אַריבער־פלאַנצען אין יודישע קהלות פון גאָר דער וועלט.

„איצטער לעבען מיר, גאָט צו דאַנקען, מיט אַלע ד ר י י אילוזיעס איבאיינעם. דער גרעסטער טייל האָפט: „גאָט וועט העלפען! תעניתים! תשובה תפלה וצדקה"! נאָך אַ טייל הערט נישט אויף צו קלאַפּען אין די טאַצען און די פויקען: „זעהט ווי ארץ־ישראל בליהט אויף! זעהט וואָס פאַר אַ ליכ־טיגער גן־עדן דאָרטען איז, און זעהט, וואָס פאַר אַ פינסטערער גיהנום עס איז אין די גלות־לענ־דער"! און אַ דריטער טייל, וואָס ווייס, אַז אין יע־נעם ליכטיגען גן־עדן איז נישטאָ קיין פּלאַץ פאַר אַלע, וואָס בויטיגען זיך אין דעם, און ווייל יע־נער טייל זעהט די שווערע שטורעם־וואָלקענס, וואָס קלייבען זיך איבער אונזערע קעפּ אומעטום, וואַר־רעמען זיי אויף די פריהער שוין האַלב־פערפרויר־רענע אילוזיע פון גלייכבערעכטיגונג, לאָזען זיי אויפלויפען ביז צו דאַמף־הייץ און פילדערען ווי־דעראַמאָל, ווי אין די פערציגער יאָהרען פון דעם פאָריגען יאָהרהונדערט: „גערעכטיגקייט פאַר יע־דען מענשען־קינד! גלייכבערעכטיגונג פאַר יודען"!

„אונטערשפּאַרען דערמיט אַ ווענטעל ווילען מיר אפשר קענען, אָבער וואָס קענען מיר דערפון דער־וואַרטען מעהר איידער דאָס? מיר קענען אַפילו אין דייטשלאַנד, — און ווען אַפילו אַלע פיר פונקטען פון דעם אַמעריקאַנער יודישען קאָנגרעס זאָלען אָפיציעל אָנגענומען ווערען — דערגרייכען העכ־סטענס אַזאַ צושטאַנד, ווי אין פּוילען.... וואָס זאָגט איהר אויף אונזער פּוילען? נעהמט די פּוי־לישע רעגירונג און פערוועהרט געזעצליך אַלע אַנ־טיסעמיטישע אָרגאַניזאַציעס! דאַרף מען נאָך אַנ'־איידעלערן, נאָך אַ שעהנערען, נאָך אַ בולט'ערען אַרויסווייז פון „גערעכטיגקייט צו יודען"? און — ווער וועט איצטער נאָך זיין אַזוי נאַאיוו צו גלויבען, אַז דאָס קאָן אונז פערבעסערען אונזער לאַגע אין פּוילען אַפילו אויף אַ האָר? מען קען אונז אומעטום דערשטיקען און דערווערגען אין גוטער כשר'ער געזעצליכקייט.

„איז — זאָלען מיר אויפהערען צו האָבען טענות צו דער נישט־יודישער וועלט? ניין, קיי־נער זאָגט דאָס נישט. ניין, נישט אויפהערען! אונ־זערע מענשליכע רעכט טאָרען נישט אָנגעריהרט ווערען. אונזער מענשליכער כבוד טאָר נישט אָנגע־ריהרט ווערען. די טענה וועלען מיר קיינמאָל נישט אויפגעבען. פאַר איהר וועלען מיר תמיד מוזען קעמפען.

„אָבער אויב מיר האָבען נאָך אַנדערע טענות צו דער נישט־יודישער וועלט, וועלען מיר זיך נאָר דעמאָלט קענען אויס'טענה'ן מיט איהר, ווען מיר וועלען שוין שטיין אויף אונזערע אייגענע פיס, ווען מיר וועלען שוין זיין איינגעגרונטעוועט אין דער מוטער־ערד אַזוי, אַז קיין שטורעם־ווינט זאָל אונז נישט קענען אַוועקטראָגען פון איהר, אַז קיין שלאַקס־רעגען און קיין האָגעל זאָל נישט קענען צוזאָמפּברעכען דעם דאָך איבער אונ־זערע קעפּ. נאָר ווען מיר וועלען אויך סאָציאַל־עקאָנאָמיש ווערען גלייך צו אַלע אַנדערע, נאָר־מאַלע פעלקער, וועלען מיר קענען, ווי גלייכע פעל־קער, אָנהייבען פיהרען אונזערע אינטערנאַציאָנאַלע חשבונות.

„דערצו מוזען מיר אָבער קודם כל זיך בעפ־רייען פון די דריי אילוזיעס. מיר מוזען אויפ־הערען צו גלויבען, אַז אין איינער פון זיי, אָדער אין אַלע דריי זייערע קען ליגען דער ענטפער אויף אונזער מאָומ'דיג טראַגישער פּראָבלעם.

„נאָר איין טענה, איין פאָדערונג קענען מיר איצטער האָבען צו דער נישט־יודישער וועלט, ווען מיר רייבען איהר איצטער אונטערן נאָז דעם גאַנ־צען צעטעל גדולים: די היינעס און בערנעס, מיט די בערגסאָנס און די איינשטיינס וכו' וכו' וכו' מיט אָט דעם צעטעל קענען מיר בעווייזען נאָר איין זאַך: אַז מיר זענען אַ קולטור־פאָלק, געבענטשט מיט גאָר געהויבענע קולטורעלע שאַפונגס־כוחות, פאָדערען מיר, פערלאַנגען מיר, בעטען מיר: העלפט אונז שטעלען זיך אויף אונזערע אייגענע פיס, ווי אַ פאָלק. העלפט אונז איינגרונטעווען זיך אין דער מוטער־ערד. דעמאָלט וועלען אויך אייע־רע אויגען קאָנען קלאָר איינזעהען דער גרויס און זיי וועלען נישט זיין „צו־גרויס אין אייערע אויגען"!

„אָט דאָס וואָלט געדאַרפט זיין אונזער געשריי צו דער וועלט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 4 ח אייר תרצ"ג

מאי

זון-אויפגאנג 4.02
זון-אונטערגאנג 7.04

די נעכטיגע 3-מאי-פייערונגען אין לאדז

(2) די נעכטיגע 3-מאי-פייערונגען זענען אויסגעפאלען זעהר אימפאזאנט.

שוין פון 8 אינדערפריה האט זיך אין אלע געבעט-הייזער אנגעהויבן צו פערזאמלען די שול-יוגענד, און אומעטום זענען פארגעקומען פייערליכע גאטעס-דינסטען.

נאך דער גאטעסדינסט אין דער קאטעדרע, האט דער וואיעוואדע, ה׳ האוקע-נאוואק דעקא-רירט א רייה פערזאנען, פון די פאליצי-בעאמטע, מיט פערדינסט-קרייצען.

שפעטער האבען מיט דער פיעטרקאווער גאס צדורכמארשירט מיליטער-אפטיילונגען און גרופען „סטשעלצעס".

נאך דער דעפילאדע, וואס איז פארגעקומען אויפ׳ן פרייהייטס-פלאץ פאר׳ן קאשטשושקא-דענק-מאל, האבען די אפטיילונגען און רעפרעזענטאציעס פונ׳ם מיליטער, פ. וו.. פאליציי און פייערלעשער — אפמארשירט אויף זייערע זיץ-ערטער.

די טראמוואי-בעוועגונג איז אויף א געווי-סער צייט אפגעשטעלט געווארען.

אין די מיטאג-שעה׳ן זענען אין די היגע פוילישע טעאטערס פארגעקומען פארשטעלונגען פאר׳ן מיליטער, פאליציי, שול-יוגענד, ווי אויך א רייה געלעגנהייטס-אקאדעמיעס.

* * *

נעכטען איז אין דער עלטשטעטישער שול פארגעקומען א פייערליכע תפילה לכבוד דעם 3 מאי.

עס זענען געקומען דער וואיעוואדע ה׳ האוקע-נאוואק, אין דער בעגלייטונג פון שעף פון זיכערהייטס-אמט. ה׳ לוטאמסקי, קאמענדאנט פון דער וואיעוואדישער פאליציי, טארווינסקי, דער קאמענדאנט ניעדזשעלסקי, דער סטאראסטע פא-דאבינסקי, פארשטעהער פון דער מיליטערישער מאכט, גערינבט א. א. וו.

עס איז אויך געווען אנוועזענד דער קאנסול ה׳ מאקס קאן.

א געלעגנהייטס-רעדע, מעניני דיומא האט געהאלטען דער קהלה-פרעזעס, דעפוטאט ל. מינצבערג.

פאבאר פון יאהרגאנג 1912

היינט, דאנערשטאג, דעם 4-טען ד. ח. דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראווצעס פון יאהר-גאנג 1912, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 2-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

K M P

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגרא-דאווא 34) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

F G H Ch I L

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעט-ריקאווער 165) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1911, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 3-טען קא-מיסאריאט מיט די אותיות:

A B C Ch D E F H I J L Ł

מארגען, פרייטאג, דעם 5-טען ד. ח. דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 2-טען קא-מיסאריאט מיט די אותיות:

N O R S Sch Sz T U W Z Ź Ż

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגרא-דאווא 34) דארפען זיך שטעלען די פאבאראוו-צעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1 פאליציי-קאמיסאריאט מיט די פאמיל-יען-נעמען אויף די אותיות:

K

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעט-רקאווער 165) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1911, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 3-טען קא-מיסאריאט מיט די אותיות:

G K M N O P Z Ź Ż

פראפעסיאנעלע פעראיינען בעראטען זיך

וועגען דער פאטאלער סיטואציע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע

(2) אין די לעצטע וואכן קומען פאר אין די טעקסטיל-פאבריקן, סיי אין לאדז גופא, סיי אויף דער פראווינץ, פערשידענע סכסוכים און שטרייקן, מחמת די מיספערשטענדענישן צוליב די לוין-בעדינגונגען.

הגם א קאלעקטיווער אפמאך איז אונטערגע-שריבען געווארען, בעמיהען זיך אבער די פאבריקאנטען, אינ׳ם רוב פאלען, צו ווייכען פונ׳ם קאלעקטיווען אפמאך, און אפט ווידער אריענטירען זיך אויך בישט די ארבייטער אין געוויסע שינויים פונם אפמאך, און זיי האלטען זיך פאר בע׳עוולה׳ש.

אין שייכות דערמיט איז ענטשטאנען די נויט-ווענדיגקייט וואס שנעלער און וואס געגויער צו פערטראכטען זיך וועגען דער געשאפענער לאגע, בכדי צו בעהערשען די פעריאדישע סכסוכים און מיספערשטענדענישן.

די ארטיגע פעראיינס-פערוואלטונגען האבען זיך לעצטענס בעראטען וועגען דעם ענין, און זע-נען איצט גאנצע טעג פערנומען מיט פיהרען אונ-טערהאנדלונגען מיט די ארבייטער מיט די פאב-ריק-אדמיניסטראציעס, וואו עס זענען אויסגעבראכען קאנפליקטען.

אויף זונטאג, ד. 7. ד. ח. ווערט צונויפגע-רופען קיין לאדז א קרייז-צוזאמענפאהר פון טעק-סטיל-פעראיינס-פארשטעהער פון ז.ז.ז. מיט׳ן אנ-טייל פון דער הויפט-פערוואלטונג און איהר פרע-זעס, דעפ. גארדעצקי.

דער צוזאמענפאהר וועט פארקומען אין פער-איינס-לאקאל אויף פעטריקאווער 64.

רעפריין פון הארציגען ליד „א מאמע", וואס

לוסי גערמאן

זינגט אין דער סענסאציאנעלער פיעסע

„מאמע און שוויגער"

א מאמעס הארץ, א מאמעס הארץ
פון הימעל בלויע פערעמלאך איז דאס געוועבט,
א מאמעס הארץ, א מאמעס הארץ
פון מלאכים פליגעלעך איז דאס געקלעבט.
ווען א קינד טוט א שנים זיך חלילה,
שניידט דאס דער מאמעס הארץ.
ווען מען שניידט איהר דאס הארץ אויס אפילו,
שווייגט אלץ די מאמעס הארץ.
זי מורמעלט שטיל אין גרעסטען פיין:
קינד, מיר זאל פאר דיר נאר זיין.

פרייטאג און שבת גרייטען זיך אלע צו געהן אין „סקאלא"-טעאטער

ווי אזוי אנ׳„ענערגישער" ווירט „מאהנט" איין דירה-געלד...

גרויסע אוואנטורע אויף אל. 1. מאי 49

אויף אל. 1. מאי 49 האט זיך עהערגעכטען אפגעשפילט אנ׳אוואנטורע צווישען א ווירט מיט זיין לאקאטאר.

אין דעם הויז, וואס געהער צו יעקב וואלד וואוינט זייט 11 חדשים דער אנגעשטעלטער אלי׳ווינדהיים, ער פערנעהמט א שטוב מיט א קוך פאר וועלכע ער צאהלט 250 זל. א קווארטאל. ז. איז דעם ווירט, שולדיג פאר א קווארטאל דירה-געלד. דער ווירט האט ארויסבעקומען אנ׳עקס-מיסיע אויפ׳ן 15 מאי.

עהערגעכטען פארנאכט איז צו ווינדהיימען געקומען דער קאמארניק צוזאמען מיט׳ן ווירט און סטרוזש, כדי איינצוקאסירען דעם חוב. וו. זעהענ-דיג דעם קאמארניק איז ארויס אין דער גאס אהן דער מארינארקע. דער ווירט מיט׳ן סטרוזש האבען איהם נאכגעיאגט און איהם ארענטליך מקיים פסק געווען. אויף דער גאס איז געווארען אנ׳אוואנ-טורע. מענשען וואס האבען בייגעוואוינט די סצע-נע, וואו דער ווירט „רעכענט זיך אפ" מיט׳ן לאקאטאר, האבען געגעבען א ווידערשטאנד, און עס איז געקומען צו א גרויס געשלעג.

דער ווירט, ה׳ וואלד, זעהענדיג די קאשע, וואס ער האט פערקאכט, איז אנטלאפען און זיך בעהאלטען אין טויער און בינו לבינו איז דער ווייל דער קאמארניק אוועקגעגאנגען.

א פאבריק פון פאלשע געוויכטען

איז ענטדעקט געווארען אין קאליש ביי א יודען

(2) אין קאליש איז ענטדעקט געווארען א פאר-בריקעל פון פאלשע געוויכטען ביי איינעם משה ראפאלאוויטש אויף מאיקאווסקא-גאס.

פאליציי האט ביי איהם קאנפיסקירט אויסגע-פערטיגט געוויכטען אויף דער אלגעמיינער וואג פון 2.000 קילא.

די אפיציעלע שטעמפלען אויף די געוויכטען זענען אזוי קונציג נאכגעמאכט אז ס׳איז זיי גאר בישט צו אנטערשיידען פון ריכטיגע.

מען האט דעם גאנצען ביסעל געוויכטען קאנ-פיסקירט.

ראפאלאוויטש זאל האבען די געוויכטען פא-בריצירט שוין עטליכע יאהר און פערשפרייט זיי אין גאנץ פוילען, וואו זיי זענען זעלבסטפערשטענד-ליך אנגעגאנגען, אלס ריכטיגע, און זענען גע׳ן געקויפט געווארען אלס פיל ביליגערע.

אריינגעפאלען איז ראפאלאוויטש מחמת א מסירה פון דער קאנקורענץ, וועלכע האט בשום אופן בישט געקאנט פערשטיין ווי אזוי ער פערקויפט עס די געוויכטען צו שפאט-ביליגע פרייזען.

די פאליציי-מאכט אין קאליש אונטער דער לייטונג פון בעאמטע פונ׳ם לאדזער אויספארשונגס-אמט פיהרט אנ׳ענערגישע חקירה ודרישה וועגען דעם ענין.

פון צענטראל-סוחרים-פעראיין

די נייע פערוואלטונג פון צענטראלען סוחרים-פעראיין האט זיך אויף דער ערשטער זיצונג קאנ-סטיטואירט:

פרעזעס: איבוש. גרשון פראשקער. וויצע — יאקוב דעגענשטיין, וויצע — איגנאץ יאשונסקי, קא-סירערס: מ. ס. בראנאווסקי און מארקוס האלטערן, סעקרעטארען: לעאן מאזור און הענריק אקאוויע, ווירטשאפטער: אבראם שטיינשניידער און יעקב שטערן.

זעלבסטמארדען

(2) אין דער אייגענער וואוינונג אויף זאקאנטנא 12 האט זיך נעכטען אנגעטרונקען מיט א גרויסער דאזע יאדינע דער 52-יעהריגער ווישארד פיראקעוויטש. פאנאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף זאגאיניקאווא.

(א) אויף בערגערא 15 האט אויסגעטרונקען עסיג-עסענץ דער 29-יעהריגער סטאניסלאוו גאלאנזקא.

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין קרייז-שפיטאל.

ישראל אלטער איז דער סינאגאגע

דער עמוד-קינסטלער ישראל אלטער, דער אבער-קאנטאר פון האנאווער, קומט אויף א שבת קיין לאדז און וועט אויפטרעטען מיט א דאווענען אין דער לאדזער סינאגאגע.

„האנדווערקער-צייטונג"

די רעדאקציע פון דער „גאזעטא רזשעמעשני-צא" איז אריבער אין נייע הענט. עס איז אויך געענדערט געווארען דער פאליטישער קורס פון דער צייטונג, אזוי אז זי איז פון איצט אן געווארען אנ׳אויסגאבע וואס פערטיידיגט אויסשליסליך די האנדווערקער-אינטערעסען. וואס שייך יודער ריין יודישע האנדווערקער-ענינים שטעהען די שפאל-טען פון דער צייטונג אפען פאר זיי און די נייע רעדאקציע וועט, ווי מען איינפארמירט אונז, גערן אפגעבען פלאץ פאר ארטיקלען, קארעספאנדענצען און בריף, וואס זענען נוגע יודישע האנדווערקער-ענינים.

די רעדאקציע געפינט זיך אויף האמארנא 41א. טעל. 194,37.

אבאנענטען בעקומען פרעמיעס.

ביליגע באהן-רייזע קיין ווארשא

זונטאג דעם 7-טען מאי ד. י. 7.47 פריה פאהרט אפ קיין ווארשא מיט דער פאבריקס-באהן אנ׳אויס-פלוג רייט׳ן צוג גרינער עקספרעס.

פון ווארשא פאהרט דער צוג צוריק קיין לאדז 12.23 ביינאכט.

דער פרייז הין און צוריק 8.70 זל. בילעטען פערקויפט וואגאן-לי פעטריקאווער 64.

מ׳הונגערט אין די פאבריקען...

(א) די פאבריקס-ארבייטער פון די פירמעס: שפיצבערג, בוהלע און פינסטער האבען חוצ׳ן אי-טאליענישען שטרייק פראקלאמירט א הונגער-שטרייק, כדי אזוי-ארום צו ווענדען אויף זיך די אויפמערקזאמקייט פון דער מאכט און צואיילען זייער אינטערווענץ און די ליקווידירונג פונם שטרייק.

נעכטען זענען אין די דאזיגע פאבריקען פערנאטירט געווארען עטליכע פאלען פון פער-חלשט ווערען פאר הונגער. פאגאטאוויע האט די פערחלשטע ארבייטער אפגעמינטערט, און די פול-שטענדיג אויסגעשעפטע און אפגעשוואכטע אפגע-פיהרט אין זייערע היימען.

נאוואטשיק ווערט די וואך געמשפט

(א) דעם 6 מאי ווערט געשטעלט פאר׳ן גע-ריכט ראמאן נאוואטשיק, וועלכער איז בשעתו גע-ווען איינער פון די הויפט-עדות ביים פראצעס פון די לינקע פ. פ. ס.

ער ווערט בעשולדיגט אין דעם, אז ער האט בעוואוסטזיניג אפגעגעבען פאר׳ן געריכט פאלשע דערקלערונגען נאכ׳ן אפגעבען די שבועה.

געווען איז עס אזוי, אז אויפ׳ן פראצעס פון די לינקע פ. פ. ס. האט ער צוריקגעצויגען זיינע ערשטע דערקלערונגען, וואס ער האט געגעבען בעת דער אויספארשונג.

אויפ׳ן פארשלאג פון פראקוראר איז נא-וואטשיק דאן ארעסטירט געווארען.

א יום-טוב-געשלעג

(2) צוליב יום-טוב האבען זיך נעכטען שטארק אנגעשיכורט: דער 25-יעהריגער זיגמונט זראבעק (מיעדזשיאנא 13 און דער 24-יעהריגער הענריק אייזיכטער (פשענדזאלניאנא 48), וועלכע האבען זיך אין טויער אויף נאווראט 94 „מתוך יין" צווערטעלט אויף א פיינעם אופן. און זיך דערביי אזוי צוקיילט און צובייזט, אז פאגאטאוויע האט זיי געמוזט קומען מינטערען.

שפעטער האט זיי פאליציי אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט, און לזכרון צונויפגעשטעלט זיי א פראטאקאל.

„יהודה המכבי"
אראטאריום פון הענדעל
אויסגעפיהרט פון „שיר"-כאר אונטער דער לייטונג פון פראפ. י. פייווישיס

„יהודה המכבי" און „משיח" זענען די שענסטע און בעדייטענדסטע אראטאריומס, וואס הענדעל דער גרויסער טאן-דיכטער פון 17. יאהרהונדערט האט געשאפען פון צווישען דער גרויסער צאהל (העכער 20) ווערק אין ביבליש-רעליגיעזען זשאנר. נאך אונזער מיינונג איז דאס גרעסטע ווערק הענדעלס — „יהודה המכבי". כאראקטעריזירען אדער, ווינציגסטענס, איבערגעבען אין קורצען דעם אינהאלט פון דעם דאזיגען ווערק, די הארציגע מעלאדיען פון איטליכען סאלא-נומער. די פערשידענארטיגקייט פון דער הארמאניע-פיהרונג, דעם אידעען-געדאנק און די קראפט פון דער גאנצער מוזיקאלישער קאנצעפציע, די אינטערעסאנטע טעמען, וואס זענען אזוי מייסטערהאפט בעארבייט אין די כאר-נומערן און דערגרייכען אין זייער ענטוויקלונג צו דער העכסטער מוזיקאלישער פארם — איז כמעט אונמעגליך.

מען מוז דאס ווערק שטודירען, זעהר פיל הערען, מען דארף זיין גענוי בעקענען מיט יעדען נומער, אין איהם זיך איינלעבען, כדי אפצושאצען דעם גאנצען אוצר, וואס דאס ווערק ענטהאלט אין זיך. די אויספיהרונג פון אזא ווערק פאר א געזאנג-קאלעקטיוו איז א געשעהעניש. און ווען די אויספיהרונג איז דערצו נאך קינסטלעריש, מיט דער נויטיגער גייסטיגער פערטיפונג — ברענגט זי דעם געזאנג-קאלעקטיוו כבוד און רוהם.

קען מען די פון „שיר" אויסגעפיהרטע אראטאריום „יהודה המכבי" בעצייכנען אלס קינסטלעריש? בנוגע די כאר-נומערן קען מען מיט ריינעם געוויסען ענטפערען: יא!

עס איז, נעמליך, געווען א גענוס צו הערען דעם צוזאמענקלאנג פון די בעזונדערע גרופען-שטימען, ספעציעל די סאפראן- און טענאר-גרופען. די ריטם-זיכערקייט, די דינאמישע שאטירונגען און שטייגערונג פון פיאנא צו פארטע, ווי איבערהויפט די פיין-צארטע ניואנסירונג און צום סוף, די פארטי-זיכערקייט, וועלכע בעפרייט דעם דיריגענט אנצוגעבען אפילו אין די שווערסטע פוגע-נומערן די אזוי-גערופענע „אנזעצע". קורץ, אויב דאס איינשטודירען אזא ריזיג-שווער ווערק מיט אזויפיל כאראקטער-פערשידענע נומערן אזוי, אז יעדע שטימע זאל קענען זינגען כמעט אויף אויסווענינג — איז זי אונבעדינגט קינסטלעריש!

„בכו בני יהודה", האט פון „שיר"-כאר אונטער דער פיהרענדער מאכט פון ה' פייווישיס אין הויכענדיגע פיאניסימא פערקלונגען און מען האט גלייך שטארק דערפיהלט די שטענדיג-דריקענדע, די שטענדיג-וויינענדיגע שטימונג, וואס האט אמאל געהערשט ביי בני יהודה אין יונגים'ס צייטען און וואס הערשט נאך אזויפיל טויזענטער מארטירער-יאהרען נאך איצט, אין די היטלער-צייטען. מען דארף נאר ענדערן דעם זאץ: „בכו בני ישראל"...

אגב איז אט דער דאזיגער ריהרענד-געזונגענער נומער געווען א ביסעל שכר פאר די צוקוועטשטע ריפען ביים ארייגאנג אינם קונסט-טעמפעל... אזוי אויך די איבריגע כאר-נומערן: איינס איז געזונגען געווארען בעסער פון אנדערן.

און די סאליסטען? זייער ארויסטרעטונג אין דער אראטאריום קען מען מיט אזא לייכטען פעדער-שטריך נישט אפ'פסק'ענען: קינסטלעריש. סאליסטען פון אזא ווערק ווי „יהודה המכבי", מוזען זיין רוטיגירטע אראטאריום זינגער. דערצו געהערט נאך לאנגער און גרינדליכער שטודיום פון און אין דעם כאראקטער-געזאנג. למשל: ה' ריאזאנצעוו (שמעון), וועלכער טרייסט אזוי איידעל דאס פאלק, שוין צו איידעל, אז ס'איז געווען א מורא, אז זיין טרייסט וועט שוין נישט האבען די ריכטיגע ווירקונג אויפ'ן פאלק... יא, דער זינגער האט סטיל, פארטראג, מוזיקאלישע עמפפינדונג, אבער זעהר ווייניג שטימע צו ברענגען טרייסט פאר א פערצווייפעלט, בעדריקט פאלק. ה' קוסעוויצקי איז מעהר העלד ביים עמוד, ווי ער מוז זיין אין „יהודה המכבי". א העלד, וואס רופט דאס פאלק צום קאמף פאר פרייהייט, מוז אנצינדען א הייליג פייער אינם פאלק, ווי מיר האבען דאס אין טעקסט פון די כאר-נומערן, אין די מלחמה-לידער און אין דער תפלה „שמע קולנו". אזא העלד, חזר'ן מיר איבער, האט געדארפט זיין ה' קוסעוויצקי מיט זיין גרויסער שטימע. וואו אבער איז געבליבען זיין גרויסע שטימע? א, ווי נויטיג וואלט געווען פאר חזנים צו לערנען אראטאריום-געזאנג. אונזערע תפלות וואלטען דאן אנדערש אויסגעזעהן און זיי וואלטען אנדערש געהערט געווארען! זיין שטימע האט געקלונגען זעהר מאט, בעזונדערס אין אנהויב און מען האט ווייניג געהערט דעם הערא'ישען רוף צום פאלק.

פרוי זשעבראווסקא האט, גאט צו דאנקען, געהאט א גאנץ קליינע ראלע פאר'ן בעיוואוסטען דועט האט מען שטארק מורא געהאט אבער ער איז אריבער בשלום.

און אחרי אחרי חביב! פריילין קראפיווניק האט אלעמען איינגענומען איבעראשט, ליבליך און אהן קונצען האט זי געזונגען די שווערע פארטי, לייכט און קלאהר האט געקלונגען איהר העלער סאפראן און זי האט געהאט א כשר-פערדינטען ערפאלג.

א מערקווירדיגע זאך האבען מיר בעמערקט ביי אלע סאליסטען, אפילו ביי ה' ריאזאנצעוו: די רעטשיטאטיוען זינגען זיי, אנשטאט אויסדרוקספול און מוזיקאליש קורץ צו רעטשיטירען. איהר ווערט האבען, מיינע ליבע, גענוג צייט צו זינגען און צו זאגען אין די אריעס!

דער ארקעסטער?.. הענדעל האט זעהר פרימיטיוו ארקעסטרירט זיינע אראטאריומס. דאס איז, אפשר, די שוואכע זייט פון קאמפאניסט, מען מוז אבער נעמען אין אכט, אז אין יענער צייט איז די ארקעסטרירונג נאך נישט געשטאנען אויף דער הויך, וואס היינט. מיר הערען, למשל, דער נומער 38 די הערליכע סאפראן-סאלא בעגלייט נאר פון איין אינסטרומענט — פון וויאלאנטשעל. אבער הענדעל האט. ווייזט אויס, בעטראכט די ארקעסטער-בעגלייטונג ווי א ציהרונג, ווי א בריליאנט, וואס גיט צו דעם ווערק ליכט, גלאנץ און פארב-שפיל. אונזער ארקעסטער האט, ליידער, נישט בעציהרט דאס ווערק מיט פארב-שפיל נאר מיט... פאלש-שפיל.

פאר אזא אינטענסיווער ארבייט פאר אזא אין אלגעמיין גלענצענדער אויספיהרונג פון א ריזען-ווערק, ווי „יהודה המכבי", מוז מען ביי אלע אונפערמיידליכע חסרונות, האבען א ווארים ווארט פון אנערקענונג, סיי פאר'ן הויך-טאלענטירטען און פלייסיגען דיריגענט און סיי פאר'ן כאר.

D—ski.

טעאטער „סקאלא"

היינט, דאנערשטאג, 9 אווענט
פאפולערע פארשטעלונג
פון 60 גר. ביז 2.20

מ. ווינדער פרעזענטירט די גרויסע אמעריק. געסט, די סטארס פון ניו-יארק

לוסי און מישא
גערמאן
איילט צו זעהן!
ווייל נור נאך עטליכע טעג
וועלן די קינסטלער שפילן
די לעצטע טעאטער-סענסאציע
מאמע
און
שוויגער
פאלקס-שפיל אין 3 אקטן
פון קאלמאנאוויטש.

אכטונג! שילער און גרופן, וואס ווילן געניסן פון הנחה-בילעטן, ביטע זיך ווענדן יעדן טאג אין קאנצעלאריע פון „סקאלא"-טעאטער פון 11—2.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127), א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער (וואלטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטן, מענער - שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אווענד.
בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

טעאטער „פילהארמאניע" דירעקציע: משה ליפמאן.
סענסאציע! שבת 4 ביטאג און אווענט, 9 א זייגער סענסאציע!
די 10 פון פאוויאק
לויט דעם מארגענדיגען אנאנס.

ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען פאר ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען בעגען פיסשמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען
סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען

(155

— אבער וואס ווילט איהר פון מיר, פרוי באראנין, פארוואס ציהט איהר מיך אריין אין א זאך, פון וועלכער איך וועל זיך מעהר נישט קענען ארויספלאנטערען.

— איהר האט זיך נישט געראפט אין איהר אריינפלאנטערען, וואלט דעמאלט אומבויטיג געווען אייער איצטיגער אויפרעגונג. איבעריגענס, איז אנבעלאנגט אין אייך אליין, צי איהר וועט האבען פון דער געשיכטע קלענערע אדער גרעסערע אונאנגענעהמליכקייטען.

— פרוי באראנין רעדט קלארע דיבורים, וואס פערלאנגט איהר פון מיר, ווי איך פערשטעה זייט איהר פונקט אזא באראנין ווי איך...

— דאס נישט, געוויס בין איך נישט געבוירען געווארען אזעלכע, אבער איצט טראג איך מיין טיטעל גאנץ לעגאל.

— זאל זיין אזוי, איך זעה שוין, אז איהר קענט דעם סוד פון דער פאמיליע ווייספעלד. פאר וואס זאלט איהר דווקא וועלען ענטפלעקען. וואלט נישט גלייכער געווען, ווען אלץ ווערט דערשטיקט איבעריג, ווען אלץ זאל זיך אויסלעבען אזוי ווי ס'איז איצט.

— ניין, דאס איז אונמעגליך, צו דעם וועל איך נישט דערלאזען, צו ווייט בין איך שוין אוועק אויף מיין אנגעצייכנטען וועג, אז איך זאל דארפען צוריקגעהען. איבעריגענס, האלט איך פאר מיין חוב, אז דער דאזיגער סוד זאל נישט דערשטיקט ווערען און זאל וואס גיכער ענטפלעקט ווערען.

— אויב איהר ווייסט יא אלץ, צי שטעלט איהר זיך פאר די פאלגען, וואס דאס וועט ברענגען פאר אלעמען און בעזונדערס פאר מיר.

— דאס שרעקט מיך נישט אפ. איך האלט, אז די אלע מענשען, וועלכע זענען פערמישט אין דער דאזיגער אונהיימליכער געשיכטע וועלען זיך בעמיהען, אז דער סוד זאל בלייבען צווישען זיי...

— דאס, וואס איז ווידער פארא אונטערשיד.

— דער אונטערשיד, וואס פאר די דאזיגע מענשען אליין וועלען איך עפענען די אויגען. זיי וועלען נישט לעבען אין דער פינסטער און וועלען וויסען זייער אפשטאמונג.

— איך זעה, אז איהר זענט נישט קיין פרוי. נאר א טייוועל, באראנין, פון אייערע הענד וועל איך זיך מעהר נישט ארויסבעקומען, זיין אונטער אייער טראף איז פיל ערגער, ווי יעטוועדער ענטדעקונג. דעריבער קענט איהר בעפעהלען, וואס איהר ווילט און איך וועל אייערע בעפעהלען אויספיהרען.

— ס'איז נאך נישט אזוי ווייט, אז איך זאל דאס בעפעהלען. איך וואלט דאס איבער געטון, ווען ס'זאלט קיין אנדערער אויסוועג נישט געווען. דערווייל האלט איך אבער, אז דער ענין איז נאך נישט אזוי ווייט געקומען,, אז איך זאל ביי אייך דארפען אנווענדען געוואלד, אדער שטאנטאזש-מיטלען. איך האלט, אז איהר זענט גענוג קלוג און פערשטענדיג, דאס איהר זאלט אליין פערשטעהן די לאגע און נישט ווארטען אויף מיינע בעפעהלען. צי וואלט נישט גלייכער געווען, ווען מיר זאלען זיך ביידע גוטוויליג בעראטען, וואס מיר האבען צו טון. איך ווייס גאנץ גענוי, אז ביי אייך אין האנד געפינט זיך דער שליסעל אויפצוקלערען דעם גאנצען פלאנטער...

— איך וועל דאס גוטוויליג קיינמאל נישט טון, ווייל איך האב נישט קיין שום אינטערעס דערפאר, און אויב ס'וועט אזוי ווייט קומען, אז איהר וועט זיין בכוח מיר צו בעפעהלען, וועל איך פערברענען אלץ, וואס האט א שייכות מיט דעם ענין און דאן איז דער סוד בעגראבען אויף אייביג.

— מיט דעם ווילט איהר זאגען, גנעדיגע רביצין, אז איהר האט די דאקומענטען נאך נישט פערברענט, דאס פרייט מיך ווירקליך פון אייך צו הערען....

— אויב איך האב דאס נאך נישט געטון, קען איך דאס טון יעדען מאמענט, איהר דארפט דאך פערשטעהן, אז מיר איז אלץ איינס.

— איך וועל שוין זארגען דערפאר, אז איהר זאלט דאס נישט טון, איך וועל שוין דאס דאזיגע צימער נישט פערלאזען, ביז די דאקומענטען וועלען זיך נישט געפינען אין מיינע הענד, און ווען ס'זאל אפילו קומען צו סקאנדאלען, אוואנטורעס און אונאנגענעהמליכקייטען, פערשטעהט זיך מעהר פאר אייך, ווי פאר מיר.

— איהר דראהט מיך אלזא, מאדאם באראנין.

— אויב ס'לאזט זיך נישט אנדערש מאכען, האב איך נישט קיין אנדער עצה, אלזא, איהר דארפט זיך שנעל דעצידירען, ווי איז אייך ליבער, גנעדיגע רביצין.

— מיר איז ליבער, אז אלץ זאל בלייבען ווי געווען. נישט איהר און נישט איך וועלען די וועלט בעגליקען, אויב מיר וועלען דעם סוד פון אונזער אומגליקליכער משפחה אויפדעקען צום שפאט פאר דער גאנצער וועלט און צו חרפה פאר אונז אליין. ס'וואלט שוין גלייכער געווען, אז מיר אליין זאלען ליידען דערפון, אזוי ווי ביז איצט.

— ניין, רביצין, איך קען דערויף נישט מסכים זיין, איהר אליין האט די בעווייזען געהאלטען ביי זיך, כדי צו שאנטאזשירען, אויב איך קען זיך אזוי אויסדריקען. דאס האט זיך אייך צוליב פערשידענע נישט-פארויסגעזעהענע סיבות נישט איינגעגעבען. איצט מאכט איהר א פרוב ווי אנומעלס, אזוי ווי איהר וואלט גאט די נשמה נאר שולדיג געווען.

— איך האב קיינעם נישט געוואלט קיין שלעכטס טון.

— פערשטעהט זיך, נאר די גאנצע סיטואציע אויסצונוצען צו אייערע צוועקען, וועלכע איהר האט פערפאלגט.

די רביצין איז געווען שטארק אויפגערעגט, זי האט בעקומען אלע פארבען אין פנים. אויפ'ן שטערן זענען ארויסגעטרעטען דיקע טראפענס שווייס. זי האט געזוכט דער אונבעקאנטער פרוי צו זאגען עפעס א געמיינווארט, א גראבהייט, פון וועלכער די באראנין זאל זיך בעליידיגען און זאל אוועקגעהן. אין הארצען האט די רביצין געהאט בעשלאסען, אז גלייך נאכדעם ווי די באראנין וועט פערלאזען איהר וואוינונג, וועט זי ארויפנעהמען דאס קליינע שליסעלע וואס זי האט יאהרען-לאנג געטראגען אויף איהר האלז, וועט עפענען די קליינע קאסעטקע וואס איז געווען בעהאלטען אין איהר וועש-שאנק, ארויסנעהמען פון דארטען גיטעלע ווייספעלדס צוואה און וועט ארייגווארפען אין פייער.

— זאל אלץ פערשווינדען ווערען, זאל אלץ פערניכטעט ווערען. איך וועל זיך נישט אונטערגעבען. ניין, בשום אופן נישט.

— איבעריגענס, וואס זיץ איך דא און רעד מיט אייך אזוי געמיטליך, האט די רביצין פלוצלונג געזאגט, איהר האט זיך פאר מיר נאך נישט לעגיטימירט און איך ווייס איבערהויפט נישט מיט וועמען איך האב דעם צווייפעלהאפטען כבוד צו רעדען.

די באראנין האט זיך געפיהלט שטארק געטראפען. דאס איז פאר איהר געווען א שרעקליכע בעליידיגונג. זי האט געפיהלט דעם קאמף, וואס קען אויסברעכען צווישען איהר און די רביצין און האט איהם געוואלט מיט אלע מעגליכקייטען אויסמיידען.

(פארטזעצונג קומט).

דער ווילדער כוליגאַניזם

אויף דער גאַליצישער פּראָווינץ

די היטלעריסטישע מעטאָדעז איז מזרח-גאַליצישע שטעדט און דערפער.—שארפער באַי-קאָט-אגיטאַציע געגען יודען.—ענדעקעס, אוקראַינער און דייטשעז פּעראייניגט אין דער אַנטיסעמיטישער אקציע.—די אנפאַלען אויף יודען אין דערפער פון סאקאַלער קאַנט

דער ווילדער היטלעריזם אין דייטשלאַנד האָט געפונען אַנהענגער אין פערשידענע לענדער, דערצו אויך אין מזרח־גאַליציען, די פינסטערע אַנטיסעמיטישע כוחות, וועלכע זענען ביז איצט געווען בעהאַלטען, זענען ווידער אַרויס אויף דער ליכטיגער שיין און פיהרען זייער צושטערונגסאַרבייט. אין דער אַנטי־יודישער אַגיטאַציע אין מזרח־גאַליציען בעטייליגען זיך ענדעקעס, אוקראַינער און דייטשען. וועלכע עס האָט פעראייניגט די שנאה צו יודען און די שטרעבונג צו ברענגען שאָדען דער יודישער בעפעלקערונג.

פון דער סטאַניסלאַוואָוער אומגעבונג קומען לעצטענס אָן זעהר טרויעריגע ידיעות, וועגען אַ פערשטאַרקטער אַנטיסעמיטישער טעטיגקייט פון די אוקראַינער, ספּעציעל געגען יודישע סוחרים.

אַזוי למשל, איז לעצטענס אָרגאַניזירט געוואָרען אין דאָרף וואַלטשינעץ (3 קילאָמעטער ווייט פון סטאַניסלאַוואָוו) אַן אוקראַינישער קאָאָפּעראַטיוו. דער גלח פון דאָרף האָט מעהרערע מאָל אויפגעפאָדערט די דאָרטיגע אוקראַינישע פּויערים נישט צו קויפען אין יודישע געשעפטען, נאָר אַלע מוזען קויפען אין דעם נייעם קאָאָפּעראַטיוו. אַזוי ווי די מעהר מאָליגע אויפפאָדערונגען האָבען נישט געהאָלפען און די קריסטען האָבען ווייטער געקויפט אין יודישע קראָמען, האָט זיך דאָרט אָרגאַניזירט אַ באַנדע, וועלכע האָט די אויפגאַבע נישט צו דערלאָזען, אַז פּויערים זאָלען קויפען ביי יודישע סוחרים. די באַנדע פיהרט דאָס דורך לויט היטלערס מעטאָדען.

ביי יעדען יודישען געשעפט האָבען זיך אַנידערגעשטעלט צוויי שקצים, בעוואָפענט מיט שטעקענס, און יעדער קריסטליכער קונה, וועלכער וויל אַריינגעהען אין אַ יודיש געשעפט עפּעס קויפען, ווערט שטאַרק צושלאָגען.

די יודען פון דאָרף האָבען וועגען דעם געמאָלדען דער פּאָליציי און גלייכצייטיג אַרויסגעשיקט אַן אויפרוף צו דער סטאַניסלאַוואָוער יודישער בעפעלקערונג, אַז זי זאָל אַזוי לאַנג נישט בעשעפטיגען קיין וואַלטשינעצער פּויערים (כמעט דאָס גאַנצע דאָרף פּויערים זענען בעשעפטיגט ביי סטאַניסלאַוואָווער יודען אַלס טאָג־אַרבייטער) ביז זיי וועלען נישט אויפהערען צו באָיקאָטירען די דאָרטיגע יודישע סוחרים.

* * *

אויך פון'ם שטעטעל ניזשניאָוו קומען אָן צרהליכע ידיעות. די דאָרטיגע יודישע געשעפטען ווערען טאָג־טעגליך בעשמירט מיט שענדליכע אַנטיסעמיטישע לאָזונגען צו באָיקאָטירען יודישע קראָמען. די ניזשניאָווער יודישע בעפעלקערונג לעבט אין גרויס שרעק, ווייל די אַנטיסעמיטישע אַקציעס פערשפּרייטען זיך פון טאָג־צו־טאָג און די פאָלגען דערפון לאָזען זיך שוין איצט מערקען.

* * *

וואָס אַנבעלאַנגט סטאַניסלאַוואָוו גופא ווערט די אַנטיסעמיטישע אַקציע געפיהרט אין אַ גאַר ברייטען מאַסשטאַב און צוליב דעם, וואָס אויף דעם באָדען פעראייניגען זיך אַלע דריי נאַציאָנאַליטעטען קאָן די אַנטיסעמיטישע אַקציע אָננעהמען — אויב מען וועט רעכטצייטיג נישט מאַכען די געהעריגע שריט — אַ זעהר ערנסטען כאַראַקטער און קאָן דערפיהרען צו טרויעריגע רעזולטאַטען. אָט זענען עטליכע פאַקטען:

פאַריגע וואָך, ווען די יודישע בעאַמטע פונם שטייער־אַמט זענען געקומען אין דער פריה צו זייער אַרבייט, האָבען זיי אויף די טירען פון זייערע ביוראָס געטראָפען אָנגעקלעבטע אַפישען מיט פאָלגענדע אויפשריפטען: „יודישע פּאַרכעס, פערלאָזט גוטווילינג אייערע אַמטען, אויב נישט וועלען מיר עס מאַכען מיט געוואַלט“.

צווישען די יודישע בעאַמטע האָט דאָס אַרויסגערופען גרויס אויפרעגונג.

יענע וואָך איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון דער דייטשער געמיינדע (זי צעהלט אין סטאַניסלאַוואָוו אַ היבשע עטליכע טויזענד פאַמיליעס). אויף וועלכער ס'איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס נישט צו קויפען ביי יודען (די פערזאַמלונג איז צוזאַמענגערופען געוואָרען אין שייכות מיט די לאַנדער געשעהענישען). לעצטענס איז צוליב אַן איבערוועגונג פון געוויסע פאַקטאָרען דער בעשלוס אָפיציעל אַנולירט געוואָרען. אָבער פאַקטיש האַלטען זיך די דייטשען אין דעם בעשלוס און זיי האָבען אויפגעהערט אינגאַנצען צו קויפען ביי יודען. דאָס איז אַ זעהר גרויסער פערלוסט פאַר די סטאַניסלאַוואָווער יודישע סוחרים. וועלכע האָבען פון דער דייטשער קאָלאָניע זעהר אַ סך געלעבט.

וואָס שייך די אוקראַינער אַרבייטען זיי אין דער היינטיגער שטאַרק קאָנספּיראַטיוו און די רעזולטאַטען דערפון לאָזען זיך שוין פיהלען.

לעצטענס איז סטאַניסלאַוואָוו פערפלייצט געוואָרען מיט מאַסען פלוג־בלעטער, אין וועלכע עס ווערט אויף אַ ציניש'ען אופן געהעצט געגען יודען. אַז זיי זענען פעראַנטוואָרטליך פאַר דער איצטיגער שווערער עקאָנאָמישער לאַגע און אויב מען וועט זיי בעצייטענס נישט אויסראָטען, וועלען זיי ברענגען גרויסע אומגליקען אויף דעם גאַנצען לאַנד.

אַ חוץ דעם, וואָס די העץ־אויפרופען ווערען צעטיילט דורך יונגע קינדער אויף אַלע גאַסען, ווערען אַלע גאַז־לאַמפען און טעלעפאָן־סלופּעס מיט זיי בעקלעבט. אויף די סטאַניסלאַוואָווער פּעריפער־יעס איז די לאַגע אַ גאָר ערנסטע. די דאָרטיגע יודישע סוחרים האָבען פון די אַנטיסעמיטען אויסצושטעהען געברענטע צרות און זיי האָבען אויך מורא וועגען דעם צו מעלדען דער פּאָליציי אויס שרעק פאַר נקמה. די טירען און פענסטער פון די יודישע סוחרים ווערען דאָרט טאָג־טעגליך בעשמירט מיט פּלאַקאַטען „קויף נישט ביי יודען“. די סוחרים מעקען דאָס יעדען טאָג אָפּ און יעדען אינדערפריה איז די אויפשריפט ווידער דאָ, צו וואָס אַזעלכע אַקציעס קאָנען דערפיהרען איז גענוג קלאָר.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַנטיסעמיטישע אַקציע אין סטאַניסלאַוואָוו, איז כדאַי צו דערצעהלען דעם פאָלגענדען כאַראַקטעריסטישען פאַקט: פאַריגען מאָנטאָג איז אַ קריסטליכער אַקאַדעמיקער צו געקומען צו אַ יודיש געשעפט און דאָרט אויפגעקלעבט אַ גרויסען אַנטיסעמיטישען אַפיש, אין וועלכען ס'איז אויך געשטאַנען: „קויף נישט ביי יודען“. דער סוחר האָט דעם אַפיש אַראָפּגעריסען און צוליב דעם איז צווישען דעם סוחר און אַקאַדעמיקער געקומען צו אַ מחלוקה גראַד אין דורכגעגאַנגען אַ פּאָליציאַנט און אויסהערענדיג, וואָס דאָ איז געשעהען, האָט ער דעם אַקאַדעמיקער געהייסען אַוועקגעהען און דעם סוחר פערשריבען צוליב שטערען די עפענטליכע רוה.

צופעליג איז דורכגעגאַנגען דער יודישער אַדוואָקאַט ד״ר שרייער, וועלכער האָט אויפגעפאָדערט דעם פּאָליציאַנט, ער זאָל מיט איהם געהען אין קאָמיסאַריאַט. קאָמיסאַר סובענקאָ, אויסהערענדיג די גאַנצע געשיכטע, האָט בעפוילען דעם פּאָליציאַנט אויסצוטון די פּאָליציייאישע קליידער און ער האָט איהם זאָפאָרט בעזייטיגט פון זיין אַמט.

* * *

דאָס, וואָס עס קומט איצט פאָר אין סאקאַלער געגענד און אין די שכנות'דיגע פּאָוויאַטען ווייזט, אַז מיר לעבען אין פערהעלטענישען, וואָס טראָגען אין זיך אַ דראָהענדע סכנה פאַר די שוין אַזוי אויך ליידענדע און אומגליקליכע דאָרפס־יודען אין מזרח־גאַליציען. מיר מיינען די לעצטע אָנפאַלען און אַ רייהע דערפער אויף יודישע הייזער מצד ביז איצט נישט ענטדעקטע אוקראַינישע באַנדעס.

אַזוי האָט מען אין די דערפער באַבינטין, סאָסוב, זיווישע, ראַדאַרוואַנצע, סוכאַוואָליע און מיטעלטין אין האַלבער נאַכט אויסגעהאַקט די שויבען אין יודישע הייזער און אין אַ טייל אַריינגעשאָסען. אין באַבינטין האָט מען אונטערגעצונדען דאָס הויז פון אַ יודישער קרעטשמער און פערהאַקט די טירען, כדי די יודישע נפשות זאָלען נישט קאָנען זיך אַרויסראַטעווען.

אויפ'ן צווייטען טאָג האָט מען אין און אַרום די הייזער געפונען אויפרופען, וואו עס ווערט געזאָגט: „יודען, רוימט אייך אַרויס פון די דערפער, אויב נישט וועט איהר האָבען דעם זעלבען סוף, וואָס אייערע ברידער אין דייטשלאַנד“.

ווי עס זעהט אויס, האָבען מיר דאָ צו טון מיט אַ גוט־צוגעגרייטער אַנטי־יודישער אַקציע מצד אַ געהיימער אוקראַינישער טעראָריסטען — באַנדע, וועלכע וויל מיט איהרע מעשים אימפּאָנירען און געווינען היטלערס סימפּאַטיע. אין געוויסע אוקראַינישע נאַציאָנאַליסטישע קרייזען האָפט מען, אַז היטלער וועט מיטהעלפען צו דער שאַפונג פון אַ נאַציאָנאַלער אוקראַינישער מלוכה.

די פּאָליציי האָט באַלד אונטערגענומען שריט אויפצודעקען די באַנדע. קיין סאָקאַל האָט מען געבראַכט עטליכע יונגע אוקראַינער פון ספּאַסוב, וועלכע געהערען צו אַ נאַציאָנאַליסטישער אָרגאַניזאַציע. זיי ווערען פערדעכטיגט, אַז זיי האָבען אַ שייכות צו די אָנפאַלען אין דעם דאָרף.

די פּאָליציי פיהרט ווייטער ענערגיש די אַקציע, כדי אויסצוגעפינען די שולדיגע אין די אָנפאַלען אין די איבעריגע דערפער.

יעקב שלעטער.

לאָרד גרעי און לאָיד דזשאָרדזש

טאַדלען זעהר שאַרף דייטשלאַנד פאַר איהר פערפאָלגען און אונטערדריקען די יודען

די 2 גרויסע מלוכה־לייט לאָזען הערען זייער איינפלוסרייכע פּראָטעסט־שטימע געגען דאָס אויפלעבען פון מיטעלאַלטער

לאָנדאָן. ס'האָבען זיך ווידער דערהערט צוויי זעהר איינפלוסרייכע שטימען, וועלכע האָבען זעהר שאַרף געטאַדעלט די דייטשע נאַצי־רעגירונג פאַר איהר פערפאָלגען און אונטערדריקען די יודען.

די שטימען זענען געקומען פון צוויי פון די גרעסטע שטאַטסלייט פון ענגלאַנד, פון געוועזענעם פּרעמיער ללאָיד דזשאָרדזש און פון געוועזענעם מיניסטער פון אויסערן, לאָרד גרעי פון פאַלאָדאָן.

לאָיד דזשאָרדזש'ס רעדע

ללאָיד דזשאָרדזש האָט גערעדט אויף אַ מיטינג פון דער בריטישער און אויסלענדישער ביבעל־געזעלשאַפט אין גאַדהאַלמינג. ער האָט אין זיין רעדע געזאָגט:

„די ביבעל לערנט וועגען די העכסטע מאָראַלישע און גייסטליכע מדרגות, צו וועלכע דער מענש קען זיך דערהויבען. די ביבעל ענטהאַלט אַלץ וואָס איז נויטיג צו ראַטען און צו היילען די מענשהייט, דאָס פאָלק וואָס האָט אונז געגעבען דאָס ספר איז נישט שטענדיג פּאָפּולער, און עס זענען דאָ לענדער, וואו עס איז זעהר נישט פּאָפּולער אין איצטיגען מאָמענט.

„איך פיהל דאַנקבאַר — זאָגט ווייטער ללאָיד דזשאָרדזש — צו דער בעגאַבטער ראַסע, וואָס איז געוואָרען די אַגענטען פון פערשפּרייטען דאָס ספר אין דער וועלט. איך ווינש, אַז דאָס קריסטענטום און יעדעס לאַנד אין קריסטענטום, זאָל זיך דערמאָהנען אין איין פסוק פון דעם גרויסען ספר, — די ישועה וועט קומען דורך יודען. עס איז נישט זייער איינציגער ביטראַג צו דער מענשליכער ציוויליזאַציע. ס'איז דער גרעסטער ביטראַג וואָס וועלכע עס איז ראַסע האָט ווען עס איז געמאַכט צו דער מענשליכער ציוויליזאַציע.

„אין דעם איצטיגען מאָמענט ליידען די יודען די ערגסטע פערפאָלגונג אין איינע פון די לענדער פון קריסטענטום. די יודען אין יענעם לאַנד, ווי אין יעדען לאַנד, האָבען דערגרייכט הויכע פּאָזיציעס, נישט ווייל זיי זענען יודען, נאָר ווייל זיי זענען מענשען מיט גרויסע אינטעלעקטואַלע דערגרייכונגען, און פיל פון זיי בעזיצען אויסערגעוועהנליך גלענצענדע געניאַליטעט. בעגאַבטע ראַסען זענען נישט פּאָפּולער. וואו זיי זענען אין אַ מינאָריטעט. די גריכען זענען נישט געווען פּאָפּולער אין די שטעט פון רוימישען רייך; די כאַטאלענדער האָבען דאָס איבערגעלעבט. איך בעדויער זעהר וואָס די דייטשע רעגירונג האָט אָנגענומען אַזאַ שטעלונג אין איצטיגען מאָמענט... ס'איז אַ אומגליק פאַר דייטשלאַנד און די וועלט. זי געווינט גאָרנישט און קיינער וועט נישט עפּעס געווינען. קיין מאַן האָט נישט פּראָפיטירט פון האַס. האַס איז באַרבאַריי. עס שאַרט מעהר דעם מענשען וואָס האַסט, ווי דעם געגען וועלכען עס ווערט געווענדעט דער מענשליכער ציוויליזאַציע.

לאָרד גרעי'ס רעדע

לאָרד גרעי, וועלכער איז געווען מיניסטער פון אויסערן אין ענגלאַנד, בעת דער גרויסער וועלט קריג ווערט בעטראַכט פאַר איינעם פון די גרעסטע דיפּלאָמאַטען, וואָס ענגלאַנד האָט געהאַט.

לאָרד גרעי האָט איצט געהאַלטען אַ רעדע אַלס פּרעזידענט ביי דעם ליבעראַלען קאָנגרעס און ער האָט געגעבען אַן איבערזיכט איבער די פּאָליטישע געשעהענישען אין דער וועלט. וועגען דייטשלאַנד און די יודען האָט לאָרד גרעי געזאָגט:

„איך קען זיך נישט העלפען צו פיהלען דערדריקט פון דעם וואָס איז לעצטענס פאָרגעקומען אין דייטשלאַנד. ווען דייטשלאַנד זאָל איצט זיין אַזוי בעוואָפענט ווי אין 1914 וואָלט אייראָפּע געווען זעהר אומזיכער. און אויב מיר פיהלען דאָס וואָס נאָך מוז פיהלען פראַנקרייך? — דאָס לאַנד וואָס איז אין אונזער ערהאַלטונג צוויי מאָל איבערפאַלען געוואָרען פון דייטשלאַנד. דאָס וואָס קומט פאָר אין דייטשלאַנד שטעלט אין סכנה דעם פרידען. דער גאַנצער טאָן פון איהר פּאָליטיק האָט אויפגעוועקט די בריטישע עפענטליכע מיינונג. און מיר זענען נאָך דער מלחמה געווען סימפּאַטיש צו דייטשלאַנד. מיר האָבען געוואָלט זעהען דייטשלאַנד צוריקגעשטעלט. מיר האָבען געפיהלט, דאָס כאָטש זי איז בעזיגט געוואָרען אין קריג איז זי אַ גרויסע נאַציע — גרויס אין מוזיק און אין וויסענשאַפט — און איך דאַרף צוגעבען, אַז די מענשען, וועלכע האָבען זיך אָממייסטענס אויסגעצייכנט אין מוזיק און וויסענשאַפט, און וועלכע מיר עהרען, זענען זעהר דייטש אָבער אויך יודען. דאַן איז פּלוצלונג געקומען די איצטיגע אַטאַקע אויף די יודען, וואָס [illegible] אַז דייטשלאַנד וויל זיי אפילו נישט געבען [illegible] טאָלעראַנץ. ווען מיר זאָלען געווען טון אַזאַ זאַך, ווי מיר זאָלען אַזוי פּלוצלינג אָפּזאָגען די [illegible] פון בירגערשאַפט צו די יודען פון דע[illegible] וואָלט עס געהייסען, אַז מיר געהען צוריק מיט הונדערטער יאָהר. אָט דאָס איז געשעהען אין דייטשלאַנד; עס הערשט דאָרט דער געפיהל, אַז מאַכט איז רעכט, און אַז אַלע מיטלען קענען בענוצט ווערען פאַר אויסשליסען סאַי וועמען פון דער דייטשער רעגיע״.

לאָרד גרעי פיהרט אויס אין שייכות מיט דעם פּונקט, אַז גרויס בריטאַניען מוז זיך שטיצען אויף דעם פעלקער בונד און פאָדערען דעם רעספּעקט וועגען די טראַקטאַטען.

וואָס שרייבט דער „טיימס“ וועגען די געשעהענישען אין דייטשלאַנד

מאַסקווע (יט״א) דער „טיימס“ האָט פערעפענטליכט אַ גרויסע קאָרעספּאָנדענץ פון בערלין מיט אַן אויספיהרליכען בעריכט פון די געשעהענישען אין דייטשלאַנד פאַר דער גאַנצער צייט פון היטלער־רעזשים. דאָס איז דער ערשטער פולער, גענוי אָביעקטיווער בעריכט וועגען די געשעהענישען אין דייטשלאַנד, וואָס די יודיש־קאָמוניסטישע פּרעסע האָט פערעפענטליכט.

ערומערדענדיג אין אָנהויב פון דער קאָרעספּאָנדענץ די ראָל, וואָס יודען האָבען געשפּילט אויף אַלע געביטען פון דייטשלאַנד און וואָס עס מיינט פאַר זיי דער היטלער־טעראָר אין די היטלערישע אַנטיסעמיטישע פּאָליטיק, שרייבט דער קאָרעספּאָנדענט, אַז די יודען־העצע טראָגט אַן אויסגעשפּראָכען עקאָנאָמישען כאַראַקטער: ערקלערענדיג יודען באָיקאָט און אַרויסשטויסענדיג יודען פון די פרייע פּראָפעסיעס, האָט היטלער כאָטש טיילווייז צו בעפרידיגען די אַפּעטיטען פון זיינע נאָכפאָלגער, וועלכע ער האָט יאָהרען לאַנג געשפּייזט מיט צוזאָגען, וועלכע ער קען נישט דערפילען.

דער צווייטער ציל פון די פערפאָלגונגען אויף יודען איז געווען: אָבצוציהען די אויפמערקזאַמקייט פון די גרויל־טאַטען געגען אַרבייטער, פון דער ערשטער רייהע געגען קאָמוניסטען. אין דער צייט, ווען די היטלעריסטישע באַנדעס האָבען געבושעוועט אין די אַרבייטער־קוואַרטאַלען און געפייניגט אין זייערע קאַזאַרמעס קאָמוניסטען און אינטעליגענטן, האָט אויסלאַנד אויפגעהויבען אַ געשריי וועגען די פערפאָלגונג פון יודען. אין דעם אַלוועלטליכען פּראָטעסט האָבען זיך אויך בעטייליגט ברייטע נישט־יודישע שיכטען. אין אַמעריקאַ, ענגלאַנד און פּוילען איז דערגאַנגען ביז אַן אַנטי־דייטשער באָיקאָט־בעוועגונג, וואָס האָט שטאַרק געשעדיגט דייטשלאַנד'ס עקאָנאָמישע אינטערעסען און שטאַרק אַ וואַקעל געטון דעם מאָראַלישען פּרעסטיזש פון דעם היטלער־רעזשים.

דער קאָרעספּאָנדענט זאָגט אַרויס זיין מיינונג, אַז אין דער העפטיגער פּראָטעסט־בעוועגונג פון די נישט־יודישע קרייזען אין אויסלאַנד שפּילט אַ היבשע ראָל קאָנקורענץ־מאָטיוון פון די פּראָטעסטירענדע לענדער. דער קאָרעספּאָנדענט רעדט מיט פאַראַכטונג וועגען דער „נעבעכדיגער ראָל פון די דייטשע יודען“, וואָס האָבען אויסגעדריקט דער פאַשיסטישער רעגירונג זייער איבערגעבענהייט, זיך אָבגעזאָגט פון דער אַנטי־דייטשער פּראָפּאַגאַנדע אין אויסלאַנד און דערקלערט דער וועלט אין טויזענדער בריף, טעלעגראַמעס און אויפרופען, אַז ביי קיין יוד איז קיין האָר פון קאָפּ נישט געפאַלען און אַז דייטשע יודען נויטיגען זיך נישט אין הילף.

צו דער זעלביגער צייט דערקלערט דער קאָרעספּאָנדענט, אַז „עס קאָן קיין צווייפעל נישט זיין, אַז די גרעסטע טייל אונטערטעניגקייט־דעקלאַראַציעס פון די דייטשע יודען זענען געשריבען געוואָרען אונטער'ן דרוק פון דער היטלער רעגירונג“. די רעגירונג האָט געדראָהט מיט בעזונדערע צוואַנג־מיטלען און רעפּרעסיעס געגען די, וואָס וועלען זיך פערהאַלטען פּאַסיוו און נישט בעקעמפען די אַנטי־דייטשע באָיקאָט־בעוועגונג אין אויסלאַנד. די יודישע אָרגאַניזאַציעס און איינצעלנע פאָרשטעהער האָבען דעריבער קיין אַנדערע ברירה נישט געהאַט און געמוזט אַרויסטרעטען מיט ענליכע ערקלערונגען.

Dr. med. **H. LUBICZ**

ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141־32.

נעהמט אָן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאַכמ. און פון 5–8 אָווענד, זונטאָג פון 9–11 בייטאָג.

ווי אזוי מען לינטשט א נעגער

איינער וואס האט אנטיילגענומען אין לינטשען א נעגער דערציילט אלע שרעקליכע מאמענטען און איינצעלהייטען

מיר דא אין אייראפע הערען פון צייט צו צייט וועגען לינטש-געריכטען איבער נעגערס אין זייטען אמעריקע. מיר שטעלען זיך אבער נישט פאר, וואס דאס איז פאר א שרעקליכער משפט. אנ'אנטייל-נעמער אין אזא לינטשעריי גיט איבער אין אנ'אמע-ריקאנער צייטשריפט שוידערליכע גרויזאמע פרטים ווי דאס ווערט געמאכט.

דאסמאל האט זיך געהאנדעלט גראד וועגען אנ'אומשולדיגען נעגער, וועמען מען האט חושד געווען אין פערגוואלדיגען א ווייסע פרוי און איהר דערהרגענען אויף טויט. די פרוי איז געווען פון א פערמער.

מען האט אמת געזעהען לויפענדיג א נעגער אן אנ'אטעם אין יענעם ראיאן, אבער געכאפט האט מען איהם נישט און במילא האט מען זיך געלאזט זוכען אנ'אנדערען אויף זיין ארט.

און אט ווי אזוי עס איז געשעהען:

ווען מען האט זיך אין שטעטעל דערוואוסט וועגען דעם מארד פון דער ווייסער פרוי האט יעדער איינער וואס האט געקענט טראגען א ביקס, געוואר-פען די ארבייט און האט זיך ארויסגעלאזט זוכען דעם נעגער.

די שטעטעל האט פערמאכט א הויכשול און מען האט געמוזט פערמאכען די קלאסען, ווייל אלע שי-לער זענען אוועק זוכען דעם נעגער.

ארום טויזענט מענער האבען זיך אוועקגעלאזען אין דעם געיעג, מיט אלערליי ביקסען, העק און פיקעס צום נעגער-קווארטאל. די נעגערס האבען זיך אזוי דערשראקען, אז די וואס זענען נישט אנטר-לאפען פון שטאט האבען זיך פערשלאסען אין זייערע היזלעך און האבען נישט געוואלט ארויס-גיין. ווען א גרופע איז געקומען צו א כאטקע וואס איז געווען פערשלאסען האבען זיי גענומען א האק און צוברעכען די טיר, און אויב עס האבען זיך דארט געפונען נעגערס האט מען זיי געגעבען א שטאך מיט א פיקע און זיי זענען שוין ארויס-געקומען.

דער קאמיסאר האט אפילו אנגעזאגט מען זאל נישט שלאגען קיין אומשולדיגע נעגערס און אויב מען וועט געפינען דעם ריכטיגען חבר'המאן זאל מען איהם ברענגען אין דער פאליציי א גאנצען, ווייל אלץ דארף דורכגיין געזעצליך. קיינער האט זיך אבער נישט גענומען צום הארצען וועגען דער פער-ארדענונג. ווען א נעגער איז ארויסגעלאפען פון א הויז האבען אנדערע פון די שילער, וועלכע האבען געהאט ביקסען, אויסגעשאסען ער זאל לויפען גיי-כער, און אויב ער איז נישט געלאפען האט מען איהם געצוואונגען צו לויפען.

די שיסער האבען אזוי ארום געמוזט אנ-ואלצען א צוויי טוץ שווארצע. אויב א נעגער-מויד איז געווארען פייער, ווען מען האט געזוכט ביי איהר אין הויז, האבען איהר די שילער איבערגע-קעהרט אויף א שטול אדער א בעט, פערהויבען די קלייד און ארייגעציילט מיט א פאס וויפיל עס האט זיך נאר געלאזט, און די געוואלדען און קוויטשע רייען יענע נאכט זענען געווען אין הימעל אריין.

מען האט דעם שווארצען אין נעגער-קווארטאל נישט געפונען כאטש מען האט איבערגעקעהרט יעדען ווינקעל. שפעט ביינאכט זענען די יונגען אזוי אין כעס געווארען וואס די נעגערס לייקענען אלץ שטיין און ביין, אז זיי האבען אונטערגעצונדען פיל הייזער.

די מעהרסטע נעגערס האבען זיך שוין געהאט אפגעטראגען און האבען אלץ איבערגעלאזען הינטער זיך. ווען די הייזער האבען זיך ריכטיג צעפרענט איז עס געווען דער גרעסטער פייער וואס איך האב ווען געזעהען. א שארפער ווינטעל האט געבלאזען און בלויז א האלב טוץ הייזלעך זענען ביז מארגען געבליבען גאנץ.

אבער א טייל פון דער גרופע האט נאך אלץ ארומגעזוכט דעם נעגער און מען האט איהם נישט געפונען. איינער פון זיי איז ארונטערגעגאנגען אין דער געביידע, וואו ער איז איינגעשטאנען, כדי עפעס צוצובייסען, און וואס מיינט איהר, דארף טרעפען? ער האט זיך אנגעשטויסען אן א נעגער יעצל כער האט זיך דארט בעהאלטען.

מען האט דעם יונגען נעגער אפגעפיהרט אין דער פאליציי.

דער עולם האט זיך דערוואוסט, אז מען האט געכאפט דעם נעגער און אין גיכען איז שוין געווען א גרויסער עולם ארום דער פאליציי. דער קאמיסאר האט געסטראשעט צו שיסען אויב מען וועט פרובען ארויסרייסען דעם ארעסטאנט אבער דער מאן פון דער ערמארדעטער פרוי איז דער ערשטער אריין און נאך איהם אלע אנדערע און מ'האט ענטוואפענט דעם קאמיסאר.

דער נעגער האט זיך געפונען אין א קאמער. די שליסלען האט מען נישט געקאנט געפינען און איינער פון די יונגען האט געבראכט אנ' „אסעטילין-מאשינקע" און האט איבערגעברענט די קראטעס. דער נעגער האט זיך איינגענורעט אין א ווינקעל און האט נישט געוואלט ארויסגיין. ער האט גע-ווארטשעט און געוואיעט און געזאגט עפעס תפילה.

מ'האט איהם ארויסגעטריבען מיט געוואלד, אבער ער האט אלץ געשריען, אז ער האט גארנישט געטאן. עטליכע פון די יונגען האבען איהם דער-לאנגט איבער דער פלייצע מיט אייזערנע קייטען און אנדערע האבען מיטגעבראכט בייטשען, אבער ער האט זיך אלץ נישט מודה געווען.

צום סוף האט מען איהם געבראכט אויפ'ן ארט פון פערברעכען, ווייל דער פרויס מאן האט געוואלט. אז ער זאל איהר אנקוקען און מודה זיין זיך.

אפשר א פינף טויזענט מענשען זענען מיטגע-פאהרען צו דער פארם און עס זענען אנגעקומען נאך און נאך, מענער, פרויען און קינדער.

דער נעגער איז געווען אזוי אנגעשראקען, אז ער האט זיך נישט געקענט שטעלען אויף די פיס און מען האט איהם געמוזט ארויסשלעפען מיט געוואלד, מען האט איהם געבראכט צו דעם קערפער און געפרובט אויספיהרען, אז ער זאל זיך מודה זיין, אבער ער האט דאס נישט געטאן און געזאגט, אז גאט ווייס, אז ער איז אומשולדיג.

דער פרויס מוטער איז דארט געווען און זי האט צו איהם געקוויטשעט, געריסען איהם מיט די נעגעל, אז ער זאל זאגען, אז ער האט דאס געטאן, אבער ער האט נישט געזאגט.

ענדלעך האט איינער אויסגערופען:

„ער האט דאס טאקע געטאן. מען האט איהם געזעהען אנטלויפען. לאמיר פערברענען דעם הונט!"

אין הויף האבען די מענשען דערהערט, אז מען קלויבט זיך צו לינטשען דעם נעגער און אלע האבען אנגעהויבען רעדען צווישען זיך אזוי ווי א ווינט וואס שארט געפאלענע בלעטער.

זיי האבען איהם ארויסגעשלעפט אין הויף און צוגעשמידט מיט קייטען צו א בוים. א צעהנדליג פרויען האבען געבראכט שפענער און שטיקער האלץ און מ'האט עס אונטערגעלייגט ביים נעגער אונטער די פיס. איינער פון די מענער האט צו-שארט דאס האלץ און געזאגט, אז מען דארף נישט מאכען קיין צו שטארקען פייער כדי צו געבען דעם נעגער א געלעגענהייט זיך מודה צו זיין איידער עס ווערט צו שפעט. דער גאראזש-מאן האט געזאגט, אז ער האט א בעסערען מיטעל ווי אנצוצינדען דעם פייער און ער האט געבראכט א פייער-בלאזער און ער האט דאס געגעבען דער טויטער פרויס מוטער.

ביז מ'האט דעם בלאזער אנגעוואר-עמט האבען אנדערע דערווייל גענומען צופען און שניידען שטי-קער קליידער פון דעם נעגער אלס אנ'אנדענק. אנ-דערע זענען נישט געווען בעזונדערס פארזיכטיג, ווען זיי האבען געשניטען די קליידער פון דעם נעגער. ער האט אויף זיך נישט געהאט מעהר ווי א זעמער מיט א פאר הויזען און שיך, און ווען מען איז מיט איהם פארטיג געווארען איז ער געבליבען מור-טער באקעט.

ווען דער פייער-בלאזער האט זיך גוט אנגע-ווארעמט האט זיך די אלטע מאמע גענומען צו איהם.

זי האט אזוי אויך געשריען און געווארפען זיך אויפן נעגער און געשלאגען און געבריקעט איהם, אז ער זאל זיך מודה זיין, אבער וואס מעהר זי האט איהם געמאטערט אלץ מעהר איז ער איינגעשפארט גע-ווארען, ער האט אויפגעהערט איינגאנצען צו רעדען און האט נאר געמורמעלט עפעס א תפילה פון צייט צו צייט.

די אלטע האט גענומען דעם בלאזער און האט א געשריי געטאן צום נעגער, אז ער זאל זאגען וואס ער האט געטאן איהר טאכטער. זי האט א ברען געטאן דעם נעגערס פוס מיט דעם פלאם, און ער האט ארויסגעלאזען א געשריי ווי א געקוילעטער אקס און ער איז געבליבען א פערחלשטער. איינער פון די יונגען האט איהם אפגעגאסען מיט אנ'עמער וואסער און האט איהם אפגעמינטערט, און די אלטע האט זיך ווידער גענומען צו איהם.

וואס ווייטער איז זי אלץ מעהר צוטראגען גע-ווארען און זי האט געברומט און געקוויטשעט, אויס-גערופען תפילות צום הימעל און קללות צום נעגער. זי האט איהם אפגעברענט כמעט דאס גאנצע פלייש ביים נעגער, אויף די פיס און הענט, און יעדען מאל וואס ער האט געחלשט, האבען די יונגען גע-האט אנ'עמער קאלטע וואסער אפצומינטערען איהם

דער נעגער האט נאך אלץ גארנישט געוואלט זאגען און האט נאך געזאגט תפילות און געטענהט צום אויבערשטען, אז ער איז אומשולדיג. איינער פון די יונגען האט דאן אויסגערופען צו דער אלטער:

„גיט איהם ווי עס דארף צו זיין", און זי האט צוגעשטעלט דעם פלאם צו יענעם טייל וואס האט איהם געבראכט דעם גאנצען אומגליק. דער נעגער האט ארויסגעלאזען א געוואלד ווי א ווילדע חיה. איך האב נאך קיינמאל אזעלכעס נישט געהערט.

עס האט גענומען שמעקען ברענענדיגע פלייש און אנדערע האבען דאס נישט געקענט פערטראגען און זיי זענען אוועק צו זייערע אויטאס.

די אלטע פרוי איז פערמאטערט געווארען און האט אפגעלאזען די ארבייט. איינער פון די יונ-גען האט דאן אנגעצונדען דאס האלץ ביים בוים. עס איז שוין געווען היפש פינסטער אבער ווען דער פייער האט אויפגעלויכטען האט מען געקענט זעהען ווי דער נעגער קריצט מיט די ציין און דריקט זיך צום בוים. ער האט אבער גארנישט גע-קענט טאן, ווייל ער איז געווען שטייף צוגעשמידט מיט די קייטען, און ער האט אויך נישט געקענט אפשארען דעם פייער מ'ט די פיס.

אלע זענען געשטאנען שטיל און האבען גע-ווארט טאמער וועט דער נעגער עפעס זאגען.

באלד האט א ווינטעל צובלאזען דעם פייער און דער פלאקער האט זיך א הויב געטאן ביז איבער דעם נעגערס קאפ. און ווייסט איהר, דער נעגער האט אויסגעשריען: „זיסער יעזוס, דו ווייסט, אז איך האב דאס קיינמאל נישט געטאן". און דאן האט ער זיך איבערגעבויגען איבער די פלאמען און האט דעם פייער איינגעאטעמט טיף אין זיך.

ער האט זיך מעהר נישט גערירט. אנדערע האבען זיך אנגעהויבען רוקען צו זייערע אויטאמא-בילען, ווייל עס איז שוין געווען שפעט. אבער א גרויסער קרייז איז נאך געבליבען און האבען אונגע-ווארפען נאך האלץ אויפ'ן פייער. עס האט שוין אבער נישט געטויגט, ווייל דער גערוך איז געווא-רען אלץ ערגער. ווען די פלאמען האבען אויפגע-לויכטען האט מען געקענט זעהען דעם נעגער מיט אויסגעשטשירעטע ציין ווי א מאלפע, ווען זי יוערס ביין און צושפרייט די ליפען, אבער ער האט שוין מעהר נישט געהאט קיין ליפען און דערפאר האט ער אזוי אויסגעזעהען.

אזוי גיך ווי דער פייער האט עטוואס אפגע-קילט זענען אלע צוגעלאפען צו כאפען עפעס אלס אנ'אנדענקונג. אנדערע האבען אפגעבראכען ביינדלעך פון די פינגער פון די הענט און פיס, און האבען געקנאקט ווי ריטלעך פון א טריקער-נעם צווייג.

איך האב אויך געוואלט עפעס אלס אנדענק, ווייל עס איז געווען די ערשטע לינטשונג וואס איך האב ווען בייגעוואוינט. אבער ביז איך בין אונגע-שטאנען צו איהם האט מען שוין אלץ געהאט אפגעקליבען. פונדעסטוועגען האב איך יא געקראגען עפעס.

„איהר זעהט דעם צאהן? ס'איז א באקצאהן. איך האב אויפגעהויבען א שטיין און האב עס ארויסגעקנאקט און איך טראג עס פון דאמאלסט אן ארום מיט זיך".

י. ראכלין.

דאס יודישע שפיטאל אין בערלין

שטעלט מיט זיך פאר א בילד פון א מלחמה-לאזארעט

איננסברוק, (י.ט.א.) א גלויבווירדיגע פערזאן, וואס האט די טעג בעזוכט דאס יודישע שפיטאל אין בערלין, גיט איבער, אז נאך היינט – דריי חדשים נאך דער „נאציאנאלער רעוואלו-ציע" – איז דאס שפיטאל איבערפולט מיט פער-וואונדעטע און קראנקע און שטעלט מיט זיך פאר דאס בילד פון א מלחמה-לאזארעט. טעגליך ווערען געבראכט נייע קרבנות, מחמת נאך היינט קומען פאר טעגליך היטלעריסטישע איבערפאלען אויף יודען, אפילו אין בערלין גופא. הגם נישט אלע קרבנות פון די איבערפאלען ווערען געבראכט אין יודישען שפיטאל' איז עס אבער כסדר איבערפולט. די אנגעשטעלטע פון שפיטאל האבען מורא אי-בערצוגעבען וועלכע עס איז פרטים וועגען די פאציענטען. די שפיטאל-אדמיניסטראציע האט אויך א פעראָרדענונג נישט צו ערלויבען די בעזוכער צו רעדען מיט די קראנקע. צווישען די פאציענ-טען געפינען זיך פיל עלטערע יודען.

שענדליכע היטלעריסטישע מיסטיפיקאציי

איננסברוק. (יט"א) אין דער דייטשער פרעסע איז די טעג פערעפענטליכט געווארען א גאנץ אויסטערלישע „אפיציעלע ערקלערונג" פון יודישע קהלה-פיהרער, וועלכע זאלען כלומרשט לייקענען די... עקזיסטענץ פון הרב יונה פרענקעל, וועלכער איז סוף מערץ אונברחמנותדיג צושלאגען געווארען דורך נאציאנאל-סאציאליסטען, וואס האבען זיך אריינגעריסען אין זיין וואוינונג אויף דער דראגאנער-שטראסע. הרב פרענקעל איז צושלאגען געווארען ביז בלוט און האט זיך עטליכע וואכען געמוזט היילען פון די וואונדען. דער בעליטענער איז א פוילישער בירגער, און די פוילישע באט-שאפט אין בערלין האט זייגער צייט געהאט אי-בערגעגעבען דער דייטשער רעגירונג א פראטעסט בעגען דעד מיסהאנדלונג פון הרב פרענקעל. איצט געפינט זיך הרב פרענקעל אין פראג, וואו ער האט איבערגעגעבען פרטים פון די ענויים. וואס ער איז אויסגעשטא..ן אין בערלין. ווי ערשטוינט איז ער אבער געווארען, ווען ער האט זיך די טעג דערוואוסט, אז אין דייטשע צייטונגען ווערט „אפיציעל פעסטגעשטעלט", אז ער, הרב פרענקעל, האט גאר קיינמאל נישט עקזיסטירט, און אז די גאנצע מעשה מיט'ן אנפאל אויף איהם איז בלויז אויסגעטראכט געווארען דורך דער יודישער „גרויל-פראפאגאנדע", ווי עס שרייבען איצט די היטלער-בלעטער. נאטירליך איז די „אפיציעלע ערקלערונג" א מיסטיפיקאציע, וועלכע דארף דינען בלויז דער דייטשער היטלער-אגיטאציע געגען יודען. אין די איצטיגע בעדינגונגען וועט אבער זיין נישט לייכט אויפצודעקען דעם הינטערגרונד פון דער דאזיגער מיסטיפיקאציע און דערגעהן, ווי אזוי עס האבען זיך אונטער דער ערקלערונג געפונען נעמען פון יודישע קהלה-פיהרער אין בערלין.

30.000 יודישע פליטים פון דייטשלאנד געפינען זיך אין פערשידענע אייראפעאישע לענדער

יודישע עמיגראציע-קאנפערענץ אין פאריז

פאריז. (יט"א) דא איז פארגעקומען א ספעציעלע דעלעגאטען-קאנפערענץ פון דער יודי-שער עמיגראציע-פעראייניגונג „היקעם", געווידמעט דער פראגע פון רעגולירען די עמיגראציע פון יודישע פליטים פון דייטשלאנד.

אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט דעלעגאטען פון פאלגענדע לענדער: פראנקרייך, גרויס-בריטאניען, בעלגיען, פוילען, שפאניען, האלאנד, סאאר-געביט, לוקסעמבורג, שווייצאריען און עסטרייך. צוליב טעכנישע שוועריגקייטען איז צו דער קאנפערענץ נישט געקומען קיין דעלעגאט פון טשעכאסלאוואקיי, הגם אין דעם דאזיגען לאנד געפינט זיך א גרויסע צאהל יודישע פליטים פון דייטשלאנד.

פון די בעריכטען, וואס זענען אפגעגעבען געווארען אויף דער קאנפערענץ, איז צו זעהען, אז אין איצטיגען מאמענט געפינען זיך אין פערשי-דענע אייראפעאישע לענדער ארום 30,000 יודישע פליטים פון דייטשלאנד, מענשען פון אלע קלאסען און בערופען.

אין קאנאדע זענען אנגענומען געווארען שריט צו בעקומען אימיגראציע-ערלויבנישען. אין די פעראייניגטע שטאטען ווערט איצט די פראגע בעטראכט דורך דער אימיגראציע-קאמיסיע פון קאנגרעס.

ענגלישער הילפס-קאמיטעט פאר די דייטשע יודען

לאנדאן (יט"א) אין לאנדאן איז געשאפע-ן געווארען ווי יט"א האט שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, א ספעציעלער קאמיטעט, וואס זאל זיך פערנעהמען מיט אלע עקאנאמישע און סאציאלע פראגען, וואס פליסען ארויס פון דער איצטיגער לאגע פון די דייטשע יודען.

פראטעסט-בעוועגונג אין האלאנד

אמסטערדאם (יט"א) דער האלענדישער יודישער פראטעסט-קאמיטעט געגען די יודען-רדיפות אין דייטשלאנד, צו וועלכען עס געהערען פאר-שטעהער פון דער אשכנזישער און ספרדישער קהלות, האט אויף זיין לעצטער זיצונג בעשלאסען פארט-צוזעצען די פראטעסט-אקציע אין צוזאמענארבייט מיט יודישע ארגאניזאציעס אין אויסלאנד.

היינט און פאלג. טעג!
פיקאנטער פיל מיט הומאר און קאמישע סיטואציעס פילם, אונטער'ן נאמען:
גן-עדן פוישטיפערינס
רעזשי: Mac Fritz אין די הויפט-ראלן:
ANNA ONDRA
KAROL LAMACZ
אויסער'ן פראגראם: סלאנג-צוגאבע און אקטואליטעטען פון לאנד.
נעכסטער פראגראם: „זוהן פון אינדיען" מיט Ramon Novarro
אנהויב 4.30 נ"מ; שבת, זונטאג 1 בייטאג.
הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען

גאסען-אוואנטורעס

(—) פאר די היגע קאשטשאלען האט מען בעכטען פערשפרייט צווישען קריסטליכען עולם א בלומרשטען אַפשריפט פון אַ בריף, וואָס.אַ „לעגיאָן פון יונגע יודען" זאָלען האָבען צוגעשיקט צו דער קאַנצעלאַריע פון קאָשטשאָל „הייליגע מאַריאַ".

דער „לעגיאָן פון די יונגע יודען" „דראָהט — זאָגט זיך אין דעם געפעלשטען בריף — דעם גלח, אַז אויב ער וועט אין משך פון צוויי וואָכען צייט נישט בערוהיגען זיין בלינדע מאַסע, וועלען די ווענד פון קאָשטשאָל איינפאַלען ווי די ווענד פון „יריחו".

דער ציל פון אַזאַ נידערטרעכטיגען פאַלסיפיקאַט, וואָס פינסטערע פערזאָנען האָבען פערשפרייט צווישען קריסטליכען רעליגיעזען עולם — איז אַ געגוג קלאָרער.

* * *

נעכטען בייטאָג האָט זיך אַ צעיושעטע גרויסע מחנה גאַסען־יונגען אַרויפגעלאָזען אויף דער פראַנציסקאַנער און קילינסקיעגאָ גאַסען, פערשפעפט און געשלאָגען פערבייגעהער, און אויסגעהאַקט אַ סך שויבען אין מעהרערע הייזער. פערהאַן אויך איינציגע פערוואונדעטע. עס איז אָבער באַלד אַלאַרמירט געוואָרען די פּאָליציי, וועלכע איז שנעל אָנגעקומען און אַ סוף געמאַכט צו די גאַסען־אַוואַנטורעס. איניגע אוואַנטוריסטען זענען אַרעסטירט געוואָרען.

גאַסטראָלען פון לוסי און מישא גערמאַן

אום צו געבען די מעגליכקייט די ברייטע מאַסען צו געניסען פון דער אינטערעסאַנטער פאָרשטעלונג „מאַמע און שוויגער", וואָס ווערט געשפילט מיט גרויס ערפאָלג דורך די אַמעריקאַנער קינסטלער לוסי און מישא גערמאַן, ווערט היינט דאָנערשטאָג געשפילט צו פּאָפּולערע פּרייזען.

פּרעמיערע פון די „10 פון פּאַוויאַק" אין פילהאַרמאָניע

שבת ביימאָג און אָוונד קומט פאָר די פּרעמיערע פון דער סענסאַציאָנעלער פּיעסע די „10 פון פּאַוויאַק" מיט דער באַטייליגונג און רעזשי פון באַקאַנטען אַרטיסט משה ליפּמאַן.

די פאָרשטעלונג פערמאָגט אַ שלל פון עמאָציאָנעלע סצענעס און וועט זיכער האָבען אַ גרויסען ערפאָלג אויף דער היגער יודישער ביהנע.

די אויסשטעלונג פון מעטאַלאַ-פּלאַסטיק פון י. קאַהאַנע
אין די זאַלען פון „בני-ברית", פּיעטריקאָווער 90

מעטאַלאָפּלאַסטיק איז איינענטליך שוין אַ גאָר אַלטע קונסט. איהר אָנפאַנג וואָרצעלט נאָך אין די אַרכייאישע צייטען. גאָר אַ הויכע מדרגה האָט זי דערגרייכט אין אשור און אין בבל, וואו די ווענד פון די פּאַלאַצען זענען בעצירט געווען מיט פּלאַסטיק און בלעך און אין קופּער. די קונסט וואָס איז דעמאָלט געווען ענג פערבונדען מיט'ן רעליגיעזען קולט האָט אין איהרע שאַפונגען פערקערפּערט סצענעס פון דער מיטאָלאָגיע; געטער און דעמאָנען, העלדען און רוחות.

אין שפּעטערע צייטען איז אָבער די קונסט פון מעטאַלאָפּלאַסטיק פערגעסען געוואָרען, אָפּטרעטענדיג דאָס אָרט פאַר דער סקולפּטור, וואָס האָט געהאַט רייכערע מעגליכקייטען פון אויסדרוקפאָרמען.

אין מיטעלאַלטער לעבט די קונסט פון פּלאַסטיק אין מעטאַל ווידער אויף. זי געפינט איהר תיקון אין די באַפּוצונגען אויף די גאָטישע געבויען אין געשטאַלט פון כימערן און סימבאָלען.

אויך אין די שולען זעהען מיר די וואונדערליכע אויסאַרבייטונגען אין בלעך אין די פאָרמען פון מנורות לייבען און הערשען איבערן ארון קדש און די עטרות ביי די ספר תורות.

דעם קינסטלער י. קאַהאַנע, וואָס האָט זיך געשטעלט פאַר אַ ציל צו דערגראָבען זיך ביז'ן ריינעם יודישען סטיל, איז געלונגען אַרויסצוקריגען די אין זיינע שאַפונגען אמת'ע יודישע אייגענאַרטיגקייט, וואָס לאַנגע דורות האָבען אויסגעשמידט.

פון די ווענט קוקען אַראָפּ צו אונז די פערגייסטערטע אידעלע פּנימ'ער פון די תלמידי חכמים מיט הויכגעוועלבטע שטערנס און שווערע בראָמען. אַ סך יאָהרהונדערטער פון שטורעמס און לייד האָבען זיך געמוזט צונויפלייגען כדי אויסצוקריצען אַזעלכע וואונדערליכע אידעלע געזיכטס-שטריכען.

דאַנעבען זעהען מיר די אַסקעטישע דאַרע צורות פון די קלויסטער-ברידער, מיט דעם פאַנאַטישען בליק אין די אויגען, וואָס האָט אַזויפיל קדושים געשיקט אויף שייטער-הויפענס. עס טוט אַ וויי צו אונז פון מיטעלאַלטער: מיט קלויסטער-קעלערס אויטאָ-דאַ-פע'ן.

אַ שטאַרקען איינדרוק מאַכט דער יוד מיט'ן זאַק אויף די פּלייצעס. דעם אייביגען וואַנדערער איבער דער וועלט, דער גייער איבער אייביגע וועגען, מיט דער גרויסער פערזאָרגטקייט אויפ'ן פּנים.

זעהר שטאַרק איז אויך די אָרנאַמענטיק, די קאָמפּאָזיציעס פון הערשען און פייגעל. דאָ געלינגט עס דעם קינסטלער צום טיפסטען אריינצודרינגען אין דער יודישער אַרכאַיק און סימבאָליק.

י. קאַהאַנעס שאַפונגען זענען שטיקער לעבעדיגע פערגאַנגענהייט אויסגעשניצט אין מעטאַל, אַפּט אַזוי געלונגען בעדעקט מיט פּאַטינע, ווי דער לויף פון יאָהרהונדערטער וואָלט זיין שטעמפּעל אויף זיי אַרויפגעלייגט, ווי זיי וואָלטען פון דער פערגאַנגענהייט פון דער צייט אויסגענומען געוואָרען. דער קינסטלער, ווי מיר זעהען, בלייבט נישט שטיין אין זיין שאַפען און ראַנגעלט זיך נאָך נייע וועגען און פאָרמען.

פ.

מעלדונג.

היינט, 8.30 אין אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון „הזמיר" (אַל. קאָשטשושקי 21) די אָרגאַניזאַציאָנס-פערזאַמלונג פון פערבאַנד פון יודישע רעזערוויסטען און געוו. מיליטער-מענער א. נ. פון ז. זשאַבאָטינסקי. אַלע רעזערוויסטען און געוו. מיליטער-מענער יודען ווערען אויפגעפאָדערט מאַסענווייז צו בעזוכען די דאָזיגע פערזאַמלונג.

די אָרגאַניזאַציאָנס-קאָמיסיע. 2301

פון די יודישע גימנאַזיעס

ווי בעקאַנט איז שוין אריין אין קראַפט דאָס נייע שול-געזעץ. לויט וועלכען אָנהויבענדיג פון דעם שול-יאָהר 1933-34 מוזען אַלע גימנאַזיעס פערוואַנדלען די ביז איצט עקזיסטירענדע אַזוי גערופענע „ווסטעמפּנע" קלאַסען און די ערשטע צוויי גימנאַזיאַל-קלאַסען אין אַ 6-קלאַסיגע פּאָווסעכנע שולע און די גימנאַזיעס וועלען געפיהרט ווערען אָנהויבענדיג פון דער איצטיגער דריטער קלאַס.

אַזאַ רעאָרגאַניזאַציע קאָנען נאָר דורכפיהרען שטאַרקע און גרויסע שול-אַנשטאַלטען, ווייל נאָר זיי גאַראַנטירען די עלטערן, אַז אַזוי ווי ביז איצט, וועלען אויך ווייטער די קינדער קאָנען אָהן אונטערברעכען און אָהן שום שוועריגקייטען פּאָרטזעצען זייער שטודיום פון דעם ערשטען שול-יאָהר איז מאַטורע און דערזעלבער שולע.

די געזעלשאַפט פאַר יודישע מיטעל-שולען אין לאָדז, וועלכע איז די ערשטע און גרעסטע יודישע שול-געזעלשאַפט אין פּוילען און האַלט אויס אין לאָדז די גוט-בעקאַנטע צוויי מענער-גימנאַזיעס און די פרויען-גימנאַזיע, האָט שוין מיט דער ערלויבניש פון דער מאַכט געענדערט איהרע סטאַטוטען בהסכם מיט דעם נייעם געזעץ און האָט בעשלאָסען פון דעם נייעם שול-יאָהר צו עפענען ביי יעדער פון די דריי גימנאַזיעס אַ פולע 6-קלאַסיגע פּאָלקסשול, וועלכע וועט זיין גלייך מיט די איצטיגע קלאַסען א—ד און די ערשטע צוויי גימנאַזיאַל-קלאַסען. דאָס ערציהונגס-פּראָגראַם און דער אומפאַנג פון די יודישע למודים ווי אויך דער לעהרער-פּערזאָנאַל בלייבען דיזעלבע ווי ביז איצט. נאָכ'ן ענדיגען די 6 קלאַסען וועלען די שילער און שילערינס אָהן שום שוועריגקייטען אריבערגעהען אין גימנאַזיע.

הגם אין די מלוכה'שע שולען ווערען אַנגענומען קינדער נאָר פון 7 יאָהר אָן, וועט מען אין די שולען פון דער געזעלשאַפט אין די ערשטע קלאַס שוין אַננעמען קינדער, וועלכע וועלען ביז'ן 15 אויגוסט ענדיגען 6 יאָהר. פאַר קינדער אונטער 6 יאָהר עפענט די געזעלשאַפט אין אַ בעזונדערן לאָקאַל אין צענטרום פון שטאָט אַ מאָדערנע פאָרשול, געפיהרט לויט די נייעסטע פּעדאַגאָגישע פּרינציפּען.

רעכענענדיג זיך מיט דעם איצטיגען עקאָנאָמישען מצב האָט די געזעלשאַפט בעשלאָסען, הגם זי האָט דאָס שוין געטון היירינגעס יאָהר, ווידער אַמאָל אין אַלע פאָלקסשול-קלאַסען צו רעדוצירען דעם שכר למוד.

אַ לאַנגיעהריגער
מיליטער-בעאַמטער
ערטיילט אייך עצות און אָנווייזונגען פאַר צוריקגעקומענע פון אויסלאַנד וועלכע האָבען צוליב וועלכע עס איז סיבות נישט דורכגעמאַכט דאָס מיליטער-דינסט. :–: ספּעציאַליסט אין שרייבען פון ביטעס פאַר
איינציגע שפּייזערס
ב. מאַן פּיעטריקאָווער 10

קליינע
אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פרייע פּאָסטענס
קוואַליפיצירטע הערען-שניידער - אַרבייטער קענען זיך זאָפאָרט מעלדען. נאַרוטאָוויטשאַ 5, אויפ'ן הויף, רעכטס, 3-טער שטאָק. 2299

עס ווערט געזוכט אַ יונגערמאַן פון דער גאַלאַנטעריע-בראַנזשע. אָפּפערטען אין אַדמ. אונזער „גאַלאַנטעריע". 2287

לאָקאַלען
צוויי צימער און קיך מיט באָדע-צימער זאָפאָרט אָוועקצוגעבען. פּאָלודניאָווא 8, ביי זשיטניצקי. 2298

פערשידענעס
איך האָב פערלוירען אַ טייסטער מיט רעכנונגען און אַ וועקסעל פון 65 זל. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. אָבצוגעבען לימאַנאָווסקיעגאָ 61 צום שטכער ביירעך ליטווין, געגען בעלוינונג. 2295

כירורגישער קאַבינעט
Dr. Szreiber
איז געוואָרען איבערגעטראָגען אויף
Narutowicza № 9
tel. 122-95.
אָפּעראַציעס, אַפּאַטרונגען, האַלס און שילאָקעס או"ח היילאַנשטאַלט-פּרייזען.

Dr. S. KANTOR
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועניערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעהמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און 4 ביז 9 אָוונד, זונטאָג און יום-טוב פון 8—2 נאָכמ.

שיימלען
מיט פאַריזער שריגדן און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט אויך אַנדולאַציע ביי קערש, סקווערנאָווא 15

לעכער צו וועש
י. נאַרדמאַן
שרודמיעסקאַ 8

Doktór
ŁAGUNOWSKI
powrócił
Piotrkowska 70
i róg Traugutta
Tel. 181-83.
choroby skórne
weneryczne
i moczopłciowe
Gabinet Roentgenoleczniczy.
Przyjmuje od 8^{30} do 10 1 — 2^{30}, od 6 do 8^{30} w w niedzielę i święta od 10–1.
Oddzielna poczekalnia dla pań.

Lek. dent.
S. LIBERMAN
11. ליסטאָפּאַד 46,
טעל. 172-04
נעהמט אָן פון 4—7 נאָכמיטאָג, פון 7—9 אָוונד —
זענען די פּרייזען בעדייטענד פערקלענערט.

DR. MED.
M. Glazer
הויט און ווענערישע קראַנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
ZACHODNIA 64
Telefon 185-49
נעהמט אָן פון 12 ביז 2 און פון 7 ביז 8.30 אָוונד. 1697
זונטאָג און פייערטאָג פון 10 ביז 12 מיטאָג

כירורגיש
וועכנערין-קליניק
„SANATO"
s. z o. o.
אַגראַדאָוואַ 10 טעל. 213-57.
1-טע און 2-טע קלאַס
געבורטען ווקל. 175 זל.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אָן פון 2—3 און פון 6.30 ביז 8 אָוונט. זונטאָג פון 10—1 בייטאָג
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע-פּרייזן.

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אָן קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטן
פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

זיכערע הילף און אַ רפואה!
אָהן אָפּעראַציע, אָהן בלוט, אָהן אַ מעסער און אָהן בלוט-פערגיפטונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין גוף, פאַר הויקערס און פיס.

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינסעל-ברוך ווערט גרויס אַזוי ווי אַ מענשען-קאָפּ, ערגער ווי אַ וואַסער-קאָפּ און עס פאַלט אַראָפּ אין דעם פיס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספּעציעלע גומענע היילבאַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דייטשען פּראָפעסאָר דאָקטאָר בראַכירעזינג בעזייטיגען זיכער דעם שווערסטען און פערעלטערטען ברוך, אויך פאַר הויקערס, לייטונגען מיט היילבאַנדאַזשען און אָפּעראַטען פאַר פערקרומטע פיס און פּלאַטפוס, ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך, קינסטליכע גוטענע פיס, הענד און גומענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.

עמפּפאַנגט פון 9 פריה ביז 1 ביטאָג און פון 3 ביז 7 אָוונד.

אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, Wólczańska 10 ,tel. 221-77 front, parter.
בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָפ. דר בר. קיפּלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.
איך דריק אויס מיין הערציגסטען דאַנק דעם ה' ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 פאַר זיין אויסקורירען מיך פון אַ ברוך-קראַנקהייט דורך דעם גומען באַנדאַזש.
(—) יאָסעק זילבערשיץ, לאָדז. פראַנציסקאַנער 56.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטן
זאוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועניערישע הויט-קראַנקהייט. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסולטאַציעס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּען עלעקטרישער היילקאַבינעט, קאָסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — פון 11 ביז 12 ביטאָג און פון 2 ביז 3 נ.מ. נעמט אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען, זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ. בעזונדערע וואַרטע צימער פאַר פרויען.
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטן און דענטיסטישער קאַבינעט
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאָן 63-137
עס נעמען אָן דאָקטוירים ספּעציאַליסטען: שיפּמאַן, וואָלינסקי, שמיר-געלד, קערשנער, שמער-לאָווסקי, סלאָבאָדסקי, זאַלצוואַסער, איציקזאָן, פּראַ-סאָווסקי, יאַקובזאָן און דענטיסטין סט זראַפּאַלסקאַ.
וויזיט 3 זל.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.